

FELVIDÉKI MAGYAROK

JELLEN – LÉT

2017/IV. Elektronikus folyóirat

Készítette a Szövetség a Közös Célokért a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával

**Ádventi beszélgetés
Esterházy Malfatti Alice asszonnyal**

Megyei választások utáni körkép

**A csehországi magyarok
nagy ünnepe**

Kegyelet

Reformáció 500

Dijak, kitüntetések

Gömörország sikere Budapesten

Duray Miklós: Kiegyezés, megegyezés, szerződés vagy alku?

Karácsony és szilveszter a Don-kanyarban

Felvidék hazatért – a 80. évfordulóra készülünk!

TÖRETLEN OPTIMIZMUSSEL ELŐRE!

Egy évvel ezelőtt „kincstári optimizmust” kívántunk a 2017-es esztendőre. Tudtuk, új megmérettetések várnak ránk, és ahogy természetes, most visszatekintünk néhányra.

A felvidéki magyar közösség idei legnagyobb horderejű társadalmi eseménye minden bizonnyal „Esterházy Jánosunk hazaérkezése volt”. Ezzel összefüggésben beszélgettünk a mártír gróf lányával, Esterházy Malfatti Alice asszonnyal, aki elmondta: „életem legszebb napjaként éltem át a szeptember 16-i temetést, 70 évvel apám halálára ítélese és 60 évvel mírovi mártírhalála után”.

A politikai élet legnagyobb kihívása az idei megyei választások voltak, az eredményeket – immár hagyományosan – infografikákkal gazdagítva foglaltuk össze. Mindenképpen jó hír, hogy a felvidéki magyarság érezte politikai súlyát.

Ezúttal Prágába is ellátogatunk, ahol a csehországi magyarok a Magyar Római Katolikus Plébánia alapítását ünnepelték. Az eseményről mi is ízelítőt hoztunk élménybeszámoló és képgaléria formájában.

A régiók közül most Gömörre összpontosítottunk, melynek varázsát Budapestre is sikerült elröpíteni.

Kiegyezés, megegyezés, szerződés vagy alku volt az Ausztria és Magyarország közötti 1867-es megegyezés? Ezekkel a kérdésekkel foglalkozott Duray Miklós egyik múlt hónapban tartott előadásában, melynek szöveges változata is olvasható a kiadványunkban.

Sajnos nem maradhatott üresen a „Kegyelet” című rovatunk, Schrantz Györgyre, Benkő Gézára és Duka Zólyomi Emesére emlékezünk. Szerencsére a „Kitüntetések és díjak”-rovatunk most sokkal gazdagabb. Két napja csak, hogy a Pósa nyerte el a legjobb zenekar díját a Fölszállott a páván, de ez csak „hab volt a tortán”.

A Reformáció 500 évét a Rimaszombatban rendezett ünnepi zsinatra való visszatekintéssel köszöntjük.

A történelem-rovat is a lehető legaktuálisabb: megtudhatjuk, milyen volt karácsony és a szilveszter a Don-kanyarban.

És készülünk az új esztendőre. Jövőre lesz nyolcvan esztendeje, hogy Trianon után újból Magyarországhoz került a Felvidék és Kárpátalja déli része.

Ezen témákkal foglalkozunk a Felvidéki Magyarok ez évi utolsó, összességében immár 26. számában, 68 oldalon. Olvasóinknak töretlen optimizmust, kellemes időtöltést és boldog új évet kívánunk.

A szerkesztők.

Ádventi beszélgetés Esterházy Malfatti Alice asszonnyal

Kedves Alice asszony, lassan itt a karácsony, ami az Ön számára bizonyára nem lesz könnyű, hisz ez már a második szentestét kell kedves férje eltávozta után egyedül töltenie. Honlapunk, külön is megemlékezett a Felvidékre is gyakran ellátogató, Gioacchino Malfatti báró úrról, akinek – öntől tudjuk – magyar ősei is voltak. Kérem, fogadja utólag is szerkesztőségünk és olvasóink őszinte részvételét, hisz egy évvel ezelőtt távozott az élők sorából az Ön kedves férje, aki mindannyiunk számára nagyon szimpatikus és kedves személyiség volt.

– Köszönöm szépen a jóleső megemlékezést és azt is, hogy a Felvidek.ma portál rendszeresen tudósít minden Esterházyval kapcsolatos eseményről. Férjem, valóban rettenetesen hiányzik nekem, de hála Istennek a karácsonyt a fiaim családjával és unokáim körében tölthetem. Így valamivel könnyebb elviselni a fájó magányt. Férjem minden szempontból támogatta az apám rehabilitálása ügyében folytatott küzdelmet, de ezen kívül a Szuverén Máltai Lovagrend diplomatájaként hivatalos kapcsolatok is kötötték őt a közép-európai térség országaihoz. 1990-94 között a Rend felhatalmazottjaként ő vette fel a diplomáciai kapcsolatokat Magyarországgal, Csehszlovákiával, Lengyelországgal, Horvátországgal, Szlovéniával, Bosznia-Hercegovinával

val, Albániával és Macedóniával is. Mindez nagy támogatást jelentett a kommunista igából frissen felszabadult országok kormányaik és társadalmainak egyaránt. Felmenői között pedig valóban voltak Széchenyiek és Rákócziak is.

Közel három hónapja került sor édesapja, Esterházy János végakaratainak teljesítésére Alsóbodokon. Mit jelentett mindez az Ön számára, s hogy élte át a temetési szertartást.

– Életem legszebb napjaként éltem át a szeptember 16-i temetést, 70 évvel apám halálra ítéltése és 60 évvel mírovi mártírhalála után. Azóta is hálát érzek szívemben, ha Alsóbodokra gondolok. Hálát Paulisz Boldizsár iránt, aki ezt a csodálatos emlékkápolnát megálmodta és óriási erőfeszítéssel, áldozatvállalással megteremtette. Hálát családtagjai iránt is, kiknek támogatásával ez az

álom valósággá válhatott. Hálával emlékezem a tervező mérnökökre és minden munkatársra, akiket megismertem Boldizsár révén, s akik fáradhatatlanul azon dolgoztak, hogy az a csodálatos emlékhely a kitűzött ünnepnapra elkészüljön és méltóképp felkészülhessen édesapám urnájának befogadására. Mindenkinek köszönöm, akik részt vettek az Esterházy emlékhely, s vele az egész környék széppé varázsolásának folyamatában, illetve a temetési ünnepség ily felemelő megrendezésében. Hiszem, hogy mindezzel óriási szolgálatot tettek a Felvidék és egész nemzetünk jövője számára is, melynek egyre nagyobb szüksége van az apám által vállalt és képviselt értékekre.

Viszont úgy tudjuk, korábban fenntartásai voltak édesapja hamvainak Felvidékre való vissza hozatalával kapcsolatban.

– Igen, különösen a kassai emlékműgyalázás után gondoltam úgy, hogy nem tehetem ki apám emlékét, illetve temetkezési helyét újabb atrocitásoknak. Eleget bántották, gyalázták őt életében, hát legalább holtában nyugodjék békében. Ez az érzés különösen azt követően erősödött fel bennem, hogy a cseh hatóságok a prágai motoli temetőben felavatták Esterházy János (és mártírtársai) síremlékét, ahol a prágai magyarok minden évben méltó megemlékezéssel tisztelgetnek apám emléke előtt. Ez év áprilisában, azonban egy nap telefonon felhívott Paulisz Boldizsár, s azt kérdezte, meglátogathat-e Apuliában, az olasz csizmasarok csücskében? Boldogan igent mondtam, hisz mint említettem nemrég elhunyt férjem után nagyon magányosan élek.

Bár tudtam, hogy régóta ismerjük egymást, nagyon csodálkoztam, hogy valaki ilyen hosszú útra vállalkozik, Nyitrától egész Veglie-ig, csak hogy találkozhasson velem. Amikor végre barátjával megérkeztek, az arcot is azonosítottam a névvel, hisz Boldizsár azon túl, hogy az egyik leggyakrabban résztvevője volt az Esterházy Jánossal kapcsolatos rendezvényeknek, megemlékezéseknek, példás ténykedéséért korábban Esterházy Emlékéremben is részesült már.

Elámultam, amikor megtudtam jövetelének okát – engedélyemet kérte, hogy apám földi maradványait az általa épített Szent Kereszt Felmagasztalása Kápolnában helyezhesse el. Oly lendülettel mesélt, hogy bennem rekedt minden fenntartás, amit jelezni akartam neki, mint például az engedélyek megszerzése, a hatóságok esetleges tiltakozása, mert apám Szlovákiában még mindig a Beneš-dekrétumokkal elítélt háborús bűnösneként van nyilvántartva, s hivatalosan így is kezelik őt. Boldizsár lelkesedése azonban meggyőzött...

Sajnos férjem halála óta anyagi gondjaim vannak, így a családi emlékeken kívül semmit nem tudtam adni ennek a nagyszerű embernek terve megvalósításához, csak azt az ígéretet, hogy elmegyek a kápolna felszentelésre – bár Parkinson betegségem miatt, utolsó percig az is kétséges volt, hogy valóban el tudok-e jutni a Zoborljárára, amely az én szülőföldem is.

Lehet-e mondani egy temetésre, hogy az volt a legszebb napja az életemnek? Pedig ezt kell mondanom, mert ez az Igazság! Azt gondoltam leszünk ott egy páran ismerősök, barátok, erre több mint ezren jöttek, Prágától egész Lengyelországig. Mindez egyszerre volt megrendítő és felemelő, kegyelmet adó élmény, s nagyon remélem, hogy nemcsak nekem, de minden résztvevő számára is.

Esterházy János családtagjai mellett számos közéleti személyiség is részt vett a kegyeleti szertartáson

Ez a temetés, (ha lehet ezt mondani) valójában egy ünnepnap volt, s felvidéki magyarság számára is meghatározó, közép-európai eseménnyé vált.

– Ezt én is így látom. Ezért is írtam köszönőlevelet Bíró László püspöknek, s Ďurčo Zoltán atyának, aki egyházi részről oly lelkes és odaadó házigazdája volt az eseménynek. Még karácsony előtt írni akarok Rábek püspök úrnak, akin keresztül végül a szlovák egyház is képviselve volt a temetésen és a krakkói érsek úrnak,

*Esterházy-Malfatti Giovanni, Esterházy-Malfatti Aliz,
Paulisz Boldizsár és Teréz*

aki II. János Pál krakkói utódjaként adta meg temetési szertartás méltó rangját. Boldog voltam, hogy Lízna atyát Morvaországból régi barátként, s az Esterházy ügy elkötelezett híveként üdvözölhattük Alsóbodokon. Nagyon köszönöm a még Rómából ismert Babčanová nagykövet asszony csodálatos beszédét is, aki egészen új fejezetet nyitott úttörő gondolataival Esterházy János szerepének szlovák részről való értelmezésében. Ha sok ilyen politikus lenne Szlovákiában, akkor bizonyára az Esterházy ügy is régen nyugvó pontra került volna. Köszönöm a felvidéki magyar katolikus papok, s a református egyház kiállását is apám ügye mellett.

Hálával és szeretettel gondolok Németh Zsoltra, az első olyan magyar politikusra, akit még Temesváron ismertem meg, Tőkés László püspök bátor kiállításának 10 éves jubileumán. Ez az ember óriás hittel állt mellém és azóta is sziklát mozgat az apámért folytatott harcban. Örülök annak is, hogy az eltelt évek során nemcsak az én, hanem fiaim barátjává is vált.

Köszönet jár a Hazától kapott segítségért is. Azért, hogy elődeihez hasonlóan Magyarország mostani elnöke, Áder János is Esterházy János mellé állt. Köszönöm a Magyar Országgyűlés elnökének, Kövér Lászlónak, aki régóta felvállalta, apám ügyét, s most is segítette, hogy az építkezés időben befejeződjék. Az ő nagyvonalú támogatása nélkül ez a csodálatos emlékhely nem épülhetett volna fel. Számomra megható az a szolidaritás is, amellyel oly sok magyarországi szakmai és társadalmi szervezet (élükön a Rákóczi Szövetséggel) és magánszemély segítette, illetve továbbra is segíti az apám ügyét. Valamennyiüket köszönet illeti, bár név szerint képtelenség lenne itt most mindenkit felsorolni, de a templomfestők áldozatos munkáját mindenképp ki kell emelnem. Apám, politikusként mindig az összefogás szorgalmazója volt, s lám most is bebizonyosodott, hogy eredményt csak összefogással lehet elérni.

Köszönet jár az egykori és mostani prágai és pozsonyi magyar nagyköveteknek is, akik védnökséget vállaltak az Esterházy ünnepségek felett. Prágára azért is gondolok hálával, mert

az első, Esterházy János rehabilitálására való pozitív reagálás a cseh külügyminiszter részéről érkezett. Ő rendelte el az Esterházy ügy szakmai felülvizsgálatát, s neki köszönhetően találták meg apám földi maradványait a motoli temető tömegsírjában. Fiatalkori barátom, Karel Schwarzenberg, a cseh külügyi bizottság elnökeként jelentette ki, hogy büszke Esterházyra, aki a háború alatt zsidókat és lengyeleket mentett, s akit ő Közép-Európa legbecsületesebb politikusának tart.

Apám gyakran ismételte annak idején, hogy nincs jobb magyar, mint a felvidéki magyar ember. Erre emlékeztem, amikor láttam a Csehországból jött sok zarándokot, Kocsis László elnök úr és Balga tisztelendő úr vezetésével, akik a fáradságos hosszú úttal dacolva, jöttek el Alsóbodokra. Az ő kitartásuk, s azok fáradozása, akik Magyarországon és Dél-Szlovákia- szerte újabb és újabb emlékhelyek állításával tisztelegnek Esterházy János áldozatvállalása előtt, előbb vagy utóbb meghozza a régóta várt cél, vagyis Esterházy János rehabilitálásának elérését...

Szeretnék megemlíteni még egy egyedülálló személyiséget, mégpedig Lebovits Imre barátomat, akire szintén nagy hálával gondolok. Ő, saját elhatározásából kezdte az Esterházy rehabilitálásáért folytatott harcot. Tevékenysége akkor vált közismertté, amikor a Népszavában közzétett nyílt levelében pontról pontra megcáfolva Gašparovič elnök Esterházyt rágalmazó kijelentéseit. Holokauszt túlélő, zsidó emberként, saját sorsából kiindulva jól tudja, mennyit kellett Esterházynek szenvednie és ismeri azt a megalázó rágalom-hadjáratot is, amit szlovák oldalon olyan személyek folytatnak ellene, akik úgy gondolják, Esterházy bemocskolásával építhetik saját karrierjüket.

Ha már az Esterházy ellen folytatott rágalom-hadjárat és a rehabilitáció szóba került, engedje meg, hogy megkérdezzem mi lett a sorsa az Ön által kezdeményezett per újrafelvételi próbálkozásnak?

– Az általam, mindjárt a rendszerváltás után kért perújrafelvétel, mint ezt a szó maga is kifejezi, egy abszurdum volt. Nem vettem észre mibe húztak be, mert azt mondták, ez az egyetlen út a rehabilitálás felé. Hogy például éljek: mintha a hitleri időkben egy náci törvénnyel elítélt egyént alávetettek volna a fordulat után a náci igazságszolgáltatásnak. A kommunizmust a múltban kiszolgáló bíró, a történészek és az általuk ajánlott „pártatlan” szakértők mind egy húron pendültek, a beidézett magyar történészek pedig mindjárt, mint „nem kompetensek” vissza lettek utasítva. Amikor a perújrafelvétel első napján hal-

Esterházy János urnája érkezik a kápolna elé

lottam Deák és Kamenec hazugságait, lekiáltottam ügyvédem megrökönyödésére Kamenecnek, hogy zsidó létére nem szégyelli-e Esterházyt rágalmozni? Emlékszem ugyanis mily veszélybe forgott az életünk apám zsidómentő tevékenysége miatt. Ekkor kezdődött a játszma Esterházy befektetésére, ami azóta is tart. Eleinte bűnként csak Csehszlovákia szétrombolását hozták fel ellene, de amióta Szlovákia önálló állam lett, ez a vád nehezen tartható, így Kamenec elkezdte Esterházyt antiszemitának bemutatni. Ez a hazugság kényelmes álláspontot jelent a többség részére is, hisz erre a szakvéleményre támaszkodva el lehet utasítani Esterházy és a felvidéki magyarok rehabilitálását. Ha ellenben bebizonyosodna, hogy Esterházy, Fábry szavaival: „egyszemélyes ellenzék” és a „fasizmus egyetlen Szlovákiai ellenlábasa” volt, akkor az általa vezetett magyarok sem voltak fasiszták és a Szlovák Nemzeti Tanács törvényeivel és a Beneš dekrétumokkal kollektív sújtott magyarok – mint azelőtt a kollektív büntetéssel sújtott zsidók – ártatlanul szenvedtek. Tudjuk milyen nehezen fizettek a zsidóknak elégtételt - Mi az, hogy elégtétel? Soha sem tehető jóvá mindaz, ami velük történt! A magyaroknál viszont minden érv (az ezeréves elnyomástól kezdve az irredentizmusig) jó kifogás, a probléma elodázására. Azonban a szlovák politikusok saját népüknek ártanak leginkább, ha továbbra is a hamis prófétáikra hivatkoznak, hisz egy meghamisított történelmet plántálnak az új nemzedékek lelkébe, amiből sajnos sosem nőhet ki egy őszinte közép-európai összefogás és megbékélés. A per újrafelvételi kezdeményezésnek végül egy formál jogi akadály vetett véget. Az apámat halálra ítéelő népbírói végzés ellen a törvény szerint nem lehet fellebbezést benyújtani. A strasburgi emberi jogi bíróság viszont nem foglalkozik történelmi ügyekkel, ezért a kérdés megoldását máshol kell keresni.

Véleménye szerint miért képtelen a szlovák történetírás felülvizsgálni saját, Esterházyval szembeni elutasító álláspontját?

– A történészi hivatáshoz elengedhetetlen a bátorság és az önismeret. Egy történésznek fel kell mérnie, van-e bátorsága az igazságot keresni, még ha ezzel az állam ideológiájától ellentétes eredményre is jut. Fel kell mérnie, hogy van-e elegendő szaktudása a kutatott tárgynál? Saját,

Esterházy János hazatért

vagy politikai érdekkörét mellőznie kell és tudatában kell lennie a felelősségének, amikor kutatását másokkal megosztja.

Az a történész, aki karrierje érdekében egy diktatórikus rendszer hazugságait elfogadva és terjesztve a rendszert szolgálja, eleve nem tartható számon, hiteles történészként! Ha valós önismerettel rendelkeztek volna, sem Prof. Deáknak, sem Prof. Kamenecnek nem lett volna szabad Esterhá-

zyval foglalkozniuk, mert mind Esterházy hívő katolikus gondolkodásmódja, mind arisztokrata osztálya idegen területet jelentett számukra. Ezért van az, hogy a 90-es években Esterházy Jánosról írt munkájuk hemzseg a valótlanságtól.

A szlovák történészek többsége sajnos kritikátlanul átvette Deák és Kamenec „tévedéseit” és nem változtatott azok Esterházyról írt gyűlölködő véleményén, mely a mai napig csak negatív szemszögből hajlandó őt ábrázolni, annak ellenére, hogy most minden forrás a rendelkezésre áll. A sok valótlan rágalmat, mint „irredenta”, „fasiszta”, „hazaáruló” és „kém” el kellene végre felejtetni! Ezek ugyanis mind az elmúlt kommunista rendszer ellenségeinek megbélyegzésére szolgáló vádak voltak. Akit likvidálni akartak, ráfogták, hogy irredenta, fasiszta volt vagy kémkedett és ezzel el volt intézve. De hogy lehet ezt összeegyeztetni a valódi történészi hivatással?

Az ilyen véleményekre alapozva nevezte 2007-ben Gašparovič szlovák elnök Esterházy Jánost fasisztának és Hitler követőjének. Véleményével azonban éppúgy, mint ama vadászatán, csúnyán mellélőtt! Mint említettem, Lebovits Imre nyílt levélben cáfolta Gašparovič álláspontját, amire válaszként az elnök csatolta a Szlovák Tudományos Akadémia Történelmi Osztályának negatív és valótlan véleményét, illetve a Szlovák Zsidó Szövetség rágalmozó állásfoglalását is. Elgondolkodtató, miért folyt bele ebbe a vitába a Szövetség, s az is, hogy az Esterházy Jánost elítélő elemzés 2012-ben, miért a pozsonyi Holocaust Documentation Center kiadásában jelent meg. Ez a szlovák tanulmány ráadásul Esterházy Jánost „szlovák politikusként” jellemzi – s ez már önmagában egy primitív fordítást jelent. A szövegben olyan kitételek szerepelnek, hogy Esterházy János együttműködött a náci Németországgal és minden zsidó-ellenes törvényt megszavazott a szlovák parlamentben, amit semmilyen forrással nem lehet bizonyítani. Akik ilyen állítanak, bocsánatot kellene, hogy kérjenek úgy az Esterházy családtól, mind a félrevezetett olvasóktól.

Esterházy antiszemitizmusához pedig csak annyit fűznék hozzá, hogy az Esterházy család a 12-ik századtól a legismertebb magyar nemzetségnek számít, amelynek tagjai úttörő módon, a 19-ik században megengedték, hogy a zsidók birtokaikon és községeikben telepedhessenek le és

ott gazdasági tevékenységet folytathassanak. Így volt ez a mi családukban is, melynek gazdaságát zsidó bérlőink irányították.

A félrevezető és összefüggésből kiragadott szövegekkel operáló szerzők elolvashatnák Ján Podďumbiersky „Z kalicha utrpenia” (A szenvedés kelyhéből) című könyvét aki kortársként tudósított Esterházy szlovák parlamentben elhangzott felszólalásairól, és jó lenne, ha nem felejtenek el azt sem, hogy nem Esterházy kritikája, hanem a szlovák képviselők szavazata szüntette meg Csehszlovákiát két ízben is.

Igen, de ezek a történészek a maguk igazának bizonyítására gyakran úgynevezett Esterházy kijelentésekre hivatkoznak.

A szlovák történészek nem értik, hogy Esterházy diktatúrában elhangzott szavai a „képes beszéd” szabályai szerint épp az ellenkezőjét jelentik, mint ahogy azt ők értelmezik – elég lett volna a kortanukat megidézni, hogy mindezt tisztán lássák és értsék. Úgy kell azt értelmezni, mint Shakespeare Julius Caesar drámájában Antonius szavait „temetni jöttem Caesart nem dicsérni”. Mint ismert, Shakespeare így jelzi, hogy a szólásszabadság hiányában, a kimondott szavaknak pont az ellenkezője az igaz. Egy példa a sok vád közül: Esterházy sosem dicsérte a németek Európát tönkretevő harcát, de szólt a szovjetek ellen folytatott gigászi harcukról. Ahogy annak idején a gigászok megsemmisültek egymással folytatott harcukban, abban reménykedett mindenki, hogy a nácik és a kommunisták ugyanígy őrlik fel majd egymást. Tudvalévő, hogy ez a két „fenevad” Európa és a világ jövőjét is veszélyeztette.

Esterházy János

Mindenki értette azt is, amikor Esterházy a Hlinka Gárda „tiszteltreméltó küldetését” említette. Szavai szarkasztikusak voltak, mert a zsidók után a magyaroknak volt a legtöbb több nehézsége ezzel az „állam az államban” félkatonai alakulattal, mely a zsidókhoz hasonlóan a magyarok ellen is üldözési hajszát folytatott. Történészhez nem illő magatartás, az összefüggésükből kiragadott részletekkel egy előre felállított koncepciót bizonygatni!!! Esterházy Szlovák Parlamentben elhangzott, Csehszlovákiát kritizáló szavai még nem bizonyítják, hogy „szétverte” Csehszlovákiát. Ugyanakkor elfeledik idézni Podďumbiersky írását, aki szerint Esterházy a beszédét gyakran a házelnök Sokolnak tetsző szavakkal kezdte, hogy elmondhassa kritikáját a szlovák igazságszolgáltatásról, de a végére hagyta a fullánkját: „Elmúlt a Bach korszak, el fog múlni a Mach korszak, és eljön a Krach korszak”! Ki mert akkoriban, rajta kívül ilyet a hatalom szemébe mondani? Erről miért nem írnak a szlovák történészek? Azért, mert kiragadott idézeteikkel minden erejükkel Esterházy fasiszta voltát igyekeznek bizonyítani, s ezt

A kápolna felszentelése

minden kétséget kizárva, tudatos rosszakaratból teszik!

Vajon miért? Mi a céljuk mindezzel?

- A válaszhoz érdemes egy kis történelmi kitérőt tenni. Esterházy hivatásának tartotta, hogy a Trianoni békeszerződés következtében a Csehszlovákiában kisebbséggé minősült egymillió magyar

lakosságot védje a prágai parlamentben. 15 évig ugyanazokért a többséget megillető egyenlő jogokért küzdött, amelyekre a cseh vezetők ígéretet tettek a békekötésnél, de amit a magyarok végül soha nem kaptak meg.

Amikor Szlovákia 1939-ben önálló ország lett. Esterházy ezt ugyan üdvözölte, de nem akart egy Hitler segítségével létrejött önálló Szlovákiát, mert tisztában volt azzal, hogy a szlovákoknak ezért Hitlerhez kell idomulniuk. Miután a náci diktatúrában más módja nem volt a magyar lakosság védelmére, még pártját is betiltották, képviselői posztot vállalt a szlovák parlamentben, de ott, mint ellenzéki politikus, semmilyen politikai szerepet nem vállalt. A Csehszlovákból szlovák állampolgárrá vált, de hűséggel kitartó példájára az általa vezetett magyar lakosság mindig magyar maradt – az ember nem változtathatja nemzetiségét, mint egy kabátot. 1945-ben a Beneš-dekrétumok kollektív ítélettel fasisztának és háborús bűnösnek ítélték a Csehszlovákia területén élő német és magyar lakosságot, és megvonták állampolgárságukat. Érdemes rámutatni, hogy Esterházy János, aki 1901-ben a Monarchiában magyarnak született, 1945-ben szintén elveszítve csehszlovák állampolgárságát, s így ismét magyar állampolgárrá vált, és mint magyar állampolgár halt meg.

A szlovákok újra Csehszlovákiához tartozva a vesztes helyzetéből ismét a győztesek oldalára kerültek. A Beneš-dekrétumokkal „kollektív fasiszta bűnösként” elűzték a magyar és német lakosságot, s ezzel Sztálin tervével összhangban egy tiszta szláv állam jött létre Európa szívében. A szlovákok tehát múltjukért nem lettek felelősségre vonva, politikusaik viszont hálából, 1992-ben újra megszüntették Csehszlovákiát. Ezek után térnék rá az Esterházyt érő vádakra.

Prof. Kamenec, az Sz.T.A. Történelmi Osztályának élén állt az elmúlt husáki rendszerben és

(a Deákéval azonos) Esterházy ellenes álláspontjával oda küzdötte fel magát az új rendszerben is. Esterházyval kapcsolatos véleményét érdemes tézisenként megvizsgálni:

„Esterházy János magyar kisebbségi politikus ellentmondásos értékelése Szlovákiában az ellentmondásos politikai és nyilvános tevékenységéből ered. Míg az egyik oldalról nézve állhatatosan harcolt az itteni magyar nemzeti kisebbség jogaiért, a másik oldalon a világháborúk közti időszakban segített a demokratikus Csehszlovák Köztársaság bomlasztásában, később a háborús Szlovák Állam totalitárius rendszerének részesévé vált, még ha gyakran kritizálta annak demokráciaellenes intézkedéseit is. Objektív és kritikus szemmel nézve, határozottan lehetetlen Esterházy Jánost demokratikus antifasiszta politikusnak tekinteni.”

Kamenec megállapítása, hogy Esterházynek része lett volna a „demokratikus Csehszlovák Köztársaság bomlasztásában” nem felel meg a valóságnak! Esterházy szerepét felnagyítja azzal a céllal, hogy tézisént bizonyítsa! A valóság ezzel szemben az, hogy a kisebbségi politikusoknak és Esterházynek sem volt semmi szerepe sem a nemzetközi nagyhatalmak döntéseiben, sem az ország politikájának irányításában.

Esterházy 20 éven át harcolt a magyarok egyenlő elbánásáért és jogaiért; még 1938 áprilisában is felszólalt a prágai parlamentben, hogy a magyarok jogait a „Csehszlovák állam határain belül kívánja elérni!”

Az Egyesült Magyar Párt ügyvezető elnökeként, megértéssel követte Hlinka harcát az autonómiáért, (ez cseh részről Pittsburgben a szlovákoknak tett és be nem tartott ígéret volt) de nem működött együtt Hlinkával és semmiféle egyezséget nem írt alá a Szlovák Néppárttal és a szudétákkal. Aznap, amikor ezt az egyezséget Rózsahegyen aláírták, Esterházy Galántán tartott előadást.

Kamenec úgy tünteti fel Esterházyt – minden bizonyíték nélkül –, mintha Magyarország ügynöke lett volna, aki jelentéseket küldött Magyarországra. Ez hazugság!!! A jelentések küldése a követség hatáskörébe tartozott, és egy alacsonyabb beosztású hivatalnok munkaköre volt. Esterházyt vádolni ezzel egy abszurditás! A két háború közötti számjellel, vagy fedőnévvel ellátott levelezés a magyar külügyminisztérium utasítására lett bevezetve! Esterházynek semmi köze nem volt ehhez az intézkedéshez.

Az ügynök-vádat – Bohumil Doležal is „célirányos képtelenségnek” jellemzi, melyet azért gyártották, hogy megakadályozzák Esterházy Masaryk érdemrenddel való kitüntetését. Havel felszólítására, hogy az ő általa alapított érdemrendre szlovák részről nevezzenek egy erre érdemes személyt, a Szlovák Nemzeti Tanács Esterházyt jelölte a kitüntetésre, emlékezve bátor szerepére a háború alatti parlamentben. Havel felkérte a magyar kormányt az ügynök vád tisztázására. A kormány ezt fontosnak ítélve, kivizsgálást rendelt el, amelynek eredményét hivatalosan jelentette Prágának: Esterházy sohasem volt Magyarország ügynöke, erre nem találtak semmilyen adatot sem.

Havel azonban Esterházy miatt nem akart viszályt a szlovákokkal, így a Masaryk érdemrend névsorából törölték Esterházyt.

Kamenec szerint Esterházy nem palástolta célját, hanem a magyar kormánnyal kapcsolatot

tartva nyíltan dolgozott a határok revíziójáért!

A határmódosítás lehetősége a békekötésnél épp úgy, mint az ezt követő nemzetközi diplomáciai kapcsolatokban is kilátásba volt helyezve. Kapcsolata a magyar kormánnyal Beneš tudtával történt, aki ennek ellenére két alkalommal is miniszteri széket ajánlott fel neki. Ezt egy ügynöknek aligha ajánlotta volna fel! A volt anyaországgal való kapcsolat akkoriban megtört tény volt, nem jelentett hazaárulást.

Kamenec azt állítja, hogy Esterházy német politikusokkal tárgyalt Varsóban, Budapesten, és Berlinben.

Tévedés! Berlinben soha nem tárgyalt! Seyss-Inquart, Hitler bécsi helyfoglalója meghívta ugyan Esterházyt tárgyalni Bécsbe, de ő ezt elutasította. Varsóba Sidor felkérésére ment tárgyalni, ez tehát nem számíthat Esterházy hazaárulásának, vagy talán Sidort is hazaárulónak tartja Kamenec? Esterházy ezen túl, közös védelemre ösztönözte a szomszédos nemzeteket (sajnos Szlovákia már Hitler bűvkörébe került) a két gyilkos ideológia, a náci és a kommunista ellen, amivel a Visegrádi szellem előfutára volt.

Prof. Kamenec azt állítja, hogy Esterházy „dilemmában” volt, hogy válasszon a „Csehszlovák Állam és az itt létező demokratikus rendszer iránti lojalitás, vagy a nemzetiségi elv között.”

Kamenec téved! Esterházy nem volt dilemmában! Esterházy nem választhatta (csehszlovák oldalra állva) az általa vezetett egymillió magyar népcsoport erőszaktól sem mentes asszimilálását és megsemmisítését. *Kamenec írása azt a benyomást kelti, hogy Esterházy fő bűne az volt, hogy nem lett a demokratikus Csehszlovákia hű alattvalója.*

A cseh politikát demokratikusnak nevezni félrevezető: a cseh haderő színmagyar területeket foglalt el, azt ígérve a győztes nagyhatalmaknak, hogy Csehszlovákia a bekebelezett területekkel együtt, egy második Svájc lesz. De a cseh demokrácia a szlovák, német és magyar területekig nem jutott el. A kor szakértője Prof. Ádám Magda szerint Beneš nacionalista politikája volt a fő oka, hogy Csehszlovákia felbomlott.

Kamenec azt állítja, hogy Esterházy a Magyar Pártot autoriter módon vezette, ami azonos volt az első Szlovák Köztársaság politikai szellemével. Kortanúk szerint azonban a Magyar Párt 1941-ig nem is volt párt, hisz 1941 szeptemberéig nem engedték hivatalos bejegyzését sem. Szalatnai Rezsőt idézve: „A Párt, amolyan mentőbárka szerepet töltött be, ahol azok a magyarok húzták meg magukat, akik nem akartak tudni a fasizmusról.”

Kamenec, mint negatívum írja, hogy Esterházy János a ludákok által diktált „egységes jelölőlístán lett a szlovák parlament képviselője”. Nem Esterházy bűne, hogy erre más mód nem volt! A parlament volt az egyetlen hely, ahol Esterházy felléphetett a magyar lakosság védelmében. Más lehetősége nem létezett, mint a parlamentben tiltakozni a sok magyarokat érő meghurcolás ellen.

Valótlan(!) Kamenec állítása, miszerint Esterházy „egyidejűleg társalkotója és részese volt” a totalitárius rendszernek Szlovákiában. Egy „társalkotót” nem tesznek rendőri felügyelet alá, mint Esterházyt és nem vonják be útlevelét! Egy „társalkotónak” nem kobozzák el és nem tiltják be újságját, ahogy ez gyakran megtörtént Esterházy lapjával, és az újság nem jelenik meg fehér

folttokkal, mert szövegeit így cenzúrázták. Esterházy nehezen megtúrt ellenzék volt, szerepét leginkább ahhoz a palesztin képviselőhöz lehet hasonlítani, aki a palesztinok érdekeit védi a Knessetben, de ezzel még nem válik Izrael társalkotójává!

Esterházy útja egyenesen vezetett az 1939. április 6-án a hitleri nemzeti szocializmusra mondott vétőjától („A mi jelünk a kereszt, nem a horogkereszt”) egészen az 1942. május 15-i deportálás elleni szavazásáig, majd a népe melletti végsőig való helytállásáig. Az 1945-ös szovjet bevonulás után sorsukat osztva, a háborút követő magyar-üldözés kezdetén is megpróbált népe védelmére kelni. Esterházyt mindig a keresztény, szociális és humanista gondolkodás vezette. Nem ő volt ellentmondásos személyiség, hanem a körülötte levő világ, ahol az ország feje pap (!) volt és ahol a parlament egyharmada papokból (!) állt, akik igennel szavaztak a zsidó lakosság deportálására!

Kamenec szerint azzal, hogy Esterházyt bevonták a mindennapi politikában az együttműködésbe, „valamiféle tudathasadásos helyzetbe került”. Elég elolvasni Esterházy parlamenti felszólalásait, hogy ennek az ellenkezőjéről(!) bizonyosodjunk meg. Mindig ellenfélnek számított és nem lett bevonva a mindennapi politikába. Nem hiszem, hogy Kamenec a megfelelő személy(!) egy „tudathasadás” megítélésére: Egyrészt nem ismeri a hívő katolikus Esterházy gondolatvilágát, másrészt Kamenec maga tudathasadás nélkül szolgálta a kommunista rendszert, majd a Mečiarét és az azt követő rezsimit is.

Kamenec tévesen (!) írja, hogy 1942 második felétől „Esterházy politikai passzivitásba vonult vissza, s a háború utolsó napjait otthonában, Újlakon töltötte”. Az igazság az, hogy felfüggesztve parlamenti tagságát, pert indítottak ellene és elítélték az ország gyalázása miatt. Ha nem vonult volna be a szovjet hadsereg, fasiszta börtönben kellett volna letöltenie büntetését. Így a Gestapo elől Pozsonyban, bújtatta őt egy bátor magyar asszony, a borpincéjében a szovjetek bevonulásáig. Erről a baloldali magyar író szintén „pincetárs” Szalatnai számol be.

Ugyanakkor zsidómentő, üldözötteket segítő tevékenységéről nem akarnak tudni.

– Úgy látszik mintha létkérdés lenne számukra, hogy bebizonyítsák Esterházy „fasiszta” voltát. Ezért kell elmaszatozni Esterházy egyik, legbátrabb tettét, az 1942. május 15-én sorra kerülő, a zsidók „deportálására” vonatkozó törvény elutasítását is. Mint tudjuk Esterházy a szavazás előtt

František Lízna jezsuita szerzetes hálásan kezét csókolt Esterházy Alíznak

felkereste irodájában a parlament elnökét, Sokolt és négyszemközt meg akarta győzni, hogy vegye le a napirendről a zsidók deportálását elrendelő törvény szavazását. Közös nevezőt keresett vele, hogy meggyőzze őt, ezért maga is zsidóellenesként mutatta be önmagát, (ha azt mondja, nem fog szavazni mert ő szereti a zsidókat, semmit nem ért volna el) a törvény visszavonása volt a cél. Esterházy azzal akart érvelni, hogy történetesen a zsidó ellenesség sem lehet indok egy ilyen „istentelen és embertelen” törvény elfogadására. Ami saját szavazatát illeti, Esterházy a parlament aulájában nyíltan szegült ellene a törvény megszavazásának.

Érdeemes a kortárs, a baloldali Peéry Rezső feljegyzését idézni: A 68/1942 törvény megszavazásakor „*a totalitárius Népképviselői gyakorlatban nyilván azóta is példátlan merészséggel a ház valamennyi tagjának alázatos igenjével szemben egyedül Esterházy János karja nem lendült a magasba! Ekkor, a náci hadigépezet diadalának tetőfokán!*” Az akkori magyar katonai attasé Kéry Kálmán, aki a diplomata páholyból figyelte a szavazást, leírta azt is, hogy a képviselők, akik állva szavaztak, rátámadtak az ülve maradt, kezét ölében tartó Esterházyra, aki viszont kisportolt ember lévén megvédte magát a támadástól. Kamenec szerint azonban Esterházy alibista volt és alibizmusból (1942-ben, a náci hatalom csúcspontján!) szavazott a zsidók deportálása ellen! Saját helyzetéből ítélve nem értheti, hogy Esterházy Jánosnak semmi szüksége nem volt alibire.

Újabb hazugság (!), hogy *Esterházy a szavazás után bocsánatkérő levelet írt volna Sokolnak!* Nem volt oka bocsánatot kérni, és ilyen levél nincs!

A másik szívesen citált mondat a Censzus Törvény megszavazása előtt hangzott el, mely szerint Esterházy, a magyar kisebbség vezetőjeként nem engedhette meg, hogy a magyarokat a népszámlálásnál egy listára tegyék a zsidókkal.

Tudni kell, hogy ebben az időben valóban borotvaélen állt a helyzet, ezért emlékezteti szlovák kollégáit, hogy a magyarok is keresztények, mint a szlovákok, és nekik is idegen a zsidók gondolatvilága, és a múltban a magyarok is szenvedtek zsidó túlkapásoktól, hogy magához térítse a képviselőket a szavazás előtt, akik azt kiabálták, hogy „a zsidók és magyarok ugyanazok”. Esterházy a magyarokat próbálta védeni a zsidókat sújtó sorstól, mint a vagyonelkobzás, és a deportálás. A fasiszta diktatúrában a magyarok is ellenségnek számítottak, deportálásuk szintén napirenden volt. Végül nem Mach, hanem Beneš volt az, aki ezt végrehajtotta a háború után.

Ez akkor történt, amikor a zsidó deportálási törvényt elutasító Esterházyt halálra ítélték. A zsidókérdés megoldásáért felelős Alexander Mach viszont, az ellene folytatott perben mikor megkérdezték: „Miért bánt oly kegyetlenül a zsidókkal?“, mentségéül azt válaszolta, mert magyaroknak tartotta őket!

Kamenec azt sem említi, pedig ez elengedhetetlen egy teljes Esterházy képhez, hogy Esterházy azért, hogy védeni tudja a zsidókat, (többségük magyar, vagy német nyelvű volt) bevette őket a Magyar Pártba, melynek névsorát fenyegetés ellenére sem adta át a belügyminisztériumban. Nem tett eleget a többszöri felszólításnak sem, hogy zárja ki pártjából a zsidókat mondván: „Aki mindig jó magyar volt, nem fogom egyik napról a másikra kizárni a pártból csak azért, mert zsidó!” – szavait Gelsey Erzsébet idézte Samko bírónál tett tanúvallomásaiban, mind hiába.

Azt is elhallgatják, hogy Esterházy ezzel a fellépésével nemcsak saját, de családja életét is veszélybe sodorta.

Esterházy kortársai Fábry, Peéry és Szalatnai írásaiból tudjuk – mindent megtett, hogy távol tartsa a magyarokat a zsidó vagyontól, az arizálástól, és ha ilyen megtörtént, az előre megbeszélte terv volt, hogy a tulajdonos megmenthesse a vagyonát.

Kamenec tévútra vezette szlovák kollégáit, akik az ő kutatását valósnak hitték és meggondolás nélkül elfogadták. Nem csoda, ha az ő megítélése alapján Esterházy nem kapta meg az „Igazak fáját” Izraelben. Ehelyett leánya kapott két levelet a Yad Vashemtől, ahol megköszönik apja segítségét. Ádám Magda szerint, ha nem most, de Esterházy biztos meg fogja kapni a legmagasabb kitüntetést és az Igazak fáját; Esterházy János ugyanis belső meggyőződésből segített a rászorultakon és nem várt ezért köszönetet.

Esterházy temetésén láttuk, hallottuk, hál' Istennek vannak, aki az ellenkező módon vélekednek, s a tisztelet hangján szólnak Esterházy Jánosról.

– Mindig is voltak. A kommunista Fábry, belső meggyőződésből kért kegyelmet Široký pártfőtitkárnak írt levelében Esterházy számára. S ma is vannak, akiknek az igazság többet jelent, mint Szlovákia vélt előnye és, ha nem is tudják megváltoztatni a helyzetet, kimondják ennek tarthatatlanságát. Ezek közé tartozik az általam nagyon tisztelt Frantisek Miklóska szlovák politikus is. Említhetném Szlovákia volt főügyészét, Michal Vaľo urat is, aki ugyan nem tudta az ítéletet megsemmisíteni és ennek okát tudatta Esterházy ügyvédjével is, de személyes, 1997-ben olasz nyelven írt levelében biztosított az apám iránti nagyrabecsüléséről és csodálatáról.

Mintegy ezer résztvevő részvételével zajlott a szentmise

Szlovákia volt igazságügyi minisztere, Ján Čarnogurský, 2000 márciusában Alois Mock osztrák kancellárhelyettesnek írt levelében úgy vélte: „...míg Andrej Hlinkáról van a Szlovák Köztársaság érdemrendje elnevezve, ... abszurd dolog Esterházy János ítéletét fenntartani ... és módot kell találni, ennek az igazságtalan ítéletnek a semmissé tételére.”

Csehország volt külügyminiszterének, Karl Schwarzenbergnek a nevét már korábban említettem, de említeni kell a Prágában működő Politikai Üldözöttek Szövetségét is, akik szintén sürgetik Esterházy rehabilitálását. És persze szólni kell a lengyelekről, s arról a nevezetes eseményről, hogy Lengyelországban, Kaczynski lengyel elnök, 2009. március 23-án a „Polonia Restituta ad Memoriam Esterházy János” magas kitüntetést adományozta, Sólyom László magyar elnök jelenlétében in memoriam Esterházy Jánosnak.

Van tehát remény a változásra, van remény, hogy a szlovákok és magyarok Esterházy akaratának megfelelően, s az szavait idézve egyszer „mint két testvérnép” egymás kezét fogják keresni, erre mutat a Visegrádi Négyek egyre szorosabb közös fellépése is!

Alice asszony, beszélgetésünk elején említette, hogy Zoboralját ma is szülőföldjének tekinti. Hogy gondol vissza itteni gyermekkorára és az itt élő emberekre?

– Mindig nagyon meghatóan gondolok vissza gyermekkoromra, s nagyon örülök, hogy Boldizsárnak köszönhetően, Alsóbodokon találkozhattam gyermekkori ismerőseimmel is. Amikor férjem, Budapesten tárgyalt Magyarországgal és a Máltai Rend közötti diplomáciai kapcsolatfelvételtől, hosszú idő eltelté után, szívszorogva ugyan, de én is visszatértem Budapestre. Annak ellenére, hogy diplomata útlevelem volt, az itt átélt múltbeli

A kápolna

emlékek hatására félelem töltött el. Akkor, többek között azért jöttem Budapestre, mert még a kommunista rendszer alatt, valaki elhozott nekem Bécsbe egy szép újságcikket Esterházy Jánosról. A cikket Molnár Imre írta, s én meg akartam találni ennek az írásnak a szerzőjét. Hosszas telefonálás után ez sikerült is. Eljött a szállodámba, és én a portán egy fiatalembert láttam magam előtt, aki szinte magán kívül volt az izgalomtól, s aki biztonság kedvéért, hogy nem álmodja az egészet, még lengyel feleségét is magával hozta. Így kezdődött barátságunk, s én hosszú szünet után, rajta keresztül kezdtem újra felfedezni a felvidéki magyarságot. Ő, aki Esterházy Jánost anynyira a szívébe zárta, hogy nemcsak hősként, hanem szinte második apjaként tiszteli (bár fentről mindig intettek, hogy ne foglalkozzék annyit Esterházyval), hosszú évtizedek kényszerűsünete

után újra megismertette velem a felvidéki magyar valóságot. Neki köszönhetően, több évtized eltelte után, rászántam magamat a zoboraljai visszatérésre, s férjemmel együtt titokban meglátogattam újlaki otthonomat és az egyetemisták gimesi táborát. Azt hiszem ez még 1989 nyarán történt, a rendszerváltás előtt. Azóta, ennek a fiatalembernek a hatására,

szívemben magam is újra felvidéki magyarrá váltam, s visszataláltam zoboraljai szülőföldemre is. Ezért is jelent nagy boldogságot számomra, hogy édesapám földi maradványait ez a föld fogadta be, hisz apám ezt a népet, s belőlük kiindulva az egész felvidéki magyarságot is valóban saját családjaként szerette. Értük vállalta minden szenvedését, s biztos vagyok benne, hogy onét fentről is közben jár övéiért. Örömet és megnyugvást jelent számomra, hogy Esterházy János lelki-szellemi örökségének megőrzését és továbbadását rábízhatom zoboraljai szülőföldem tiszta szívé és becsületes magyar népére. Csak azt kérem tőlük cserébe, maradjanak hűségesek ehhez az örökséghez, s adják azt tovább gyermekeik, s minden ide, Esterházy János sírjához zarándokló ember számára.

Köszönjük a beszélgetést, és a Felvidék.ma valamint a Felvidéki Magyarok minden olvasója nevében boldog új évet és jó egészséget kívánunk Alice asszonynak.

Megyei választások utáni körkép

2017. november 4-én megyei választásokat tartottak Szlovákiában, melyeken megválasztották a 8 megye elnökeit és önkormányzati képviselőit (hivatalosan kerületekről van szó, ám a köznyelvben már meghonosodott a „megye” kifejezés, így a következőkben mi is így használjuk.). A következőkben áttekintjük a választási eredményeket, miközben a magyarok által lakott régiókra, illetve a választások magyar vonatkozású jellemzőire helyezük a hangsúlyt, és külön odafigyelünk a Magyar Közösség Pártja, illetve a Most-Híd eredményeire.

Nyolc megye – öt magyar jelenléttel:

Megyeszékhely	Lakos (2011)	Magyar (2011)	%	Megyei parlament	Ebből magyar	Magyar választókörzetek
Pozsony	602 436	23 888	3,97%	50	4 (8%)	Pozsony (2), Szenci járás (3)
Nagyszombat	554 741	120 784	21,77%	40	14 (35%)	Dunaszerdahely, Galánta
Nyitra	689 867	169 460	24,56%	54	16 (29,63%)	Komárom, Léva, Nyitra, Érsekújvár, Párkány, Vágsellye
Besztercebánya	660 563	67 596	10,23%	49	6 (12,24%)	Losonc, Nagyrőce, Rimaszombat, Nagykürtös
Kassa	791 723	74 743	9,44%	57	9 (15,79%)	Kassa (3), Kassa- vidék, Rozsnyó, Nagymihály, Tóketerebesi
Trencsén	594 328	797	0,13%	47	0	-
Zsolna	688 851	553	0,08%	57	0	-
Eperjes	814 527	646	0,08%	62	0	-
Összesen	5 397 036	458 467	8,5%	416	49 (11,78%)	

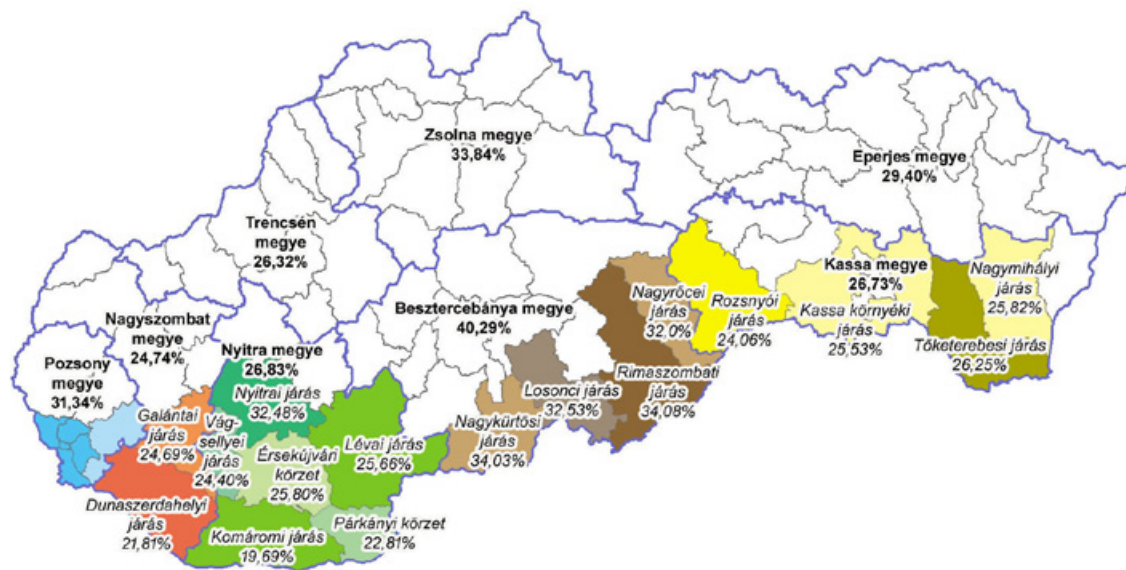
A 49 magyar megyei képviselő összességében 416 megyei képviselőnek a 11,78%-át teszi ki, azaz a magyarok számarányuk felett vannak ott a megyei önkormányzatokban. Komoly eredmény, hogy ez egyenként elmondható mind az öt magyarok által lakott megyéről.

I. ORSZÁGOS EREDMÉNYEK ÉS ELNÖKVÁLASZTÁS

Növekedő részvételi arány, alacsonyabb mozgósítás a magyarok által lakott régiókban

2013-ban még csak 20,11%-os országos részvételi arány mellett zajlottak a megyei választások, ez idén csaknem másfélszeresével növekedett. Sőt, a Besztercebányai kerületben meghaladta a 40%-ot is, nyilván a Kotleba-jelenség is közrejátszott ebben.

1. térkép: Részvételi arány a megyei választásokon. Az országos arány 29,95% volt

A magyarok által lakott járásokban a megyei átlagok alatti volt a részvétel. Ez alól a Nyitrai járás volt kivétel, ám az ott élő zoboraljai szórványmagyarság nem nagyon befolyásolta az eredményt. (A térképről hiányzik Pozsony és Kassa, valamint a Szenci járás – ezek több választóközre voltak osztva.) A legalacsonyabb értéket a többségben magyarok által lakott Komáromi járásban látni, ám a dunaszerdahelyi és a párkányi (szintén magyar többségű) körzetekben is jóval a megyei átlag alatt maradt a részvétel. Az alacsonyabb részvételi arány azért is figyelmeztető, mert a mozgósításnak egy listás szavazás esetében (mint például a parlamenti) még nagyobb szerepe lehet a végeredmény alakulásában.

Kormányváltó hangulat

A kormánypártok a megyeelnök-választáson két helyen győztek (Trencsén és Nyitra megye), Besztercebányában a Kotleba-elleni összefogás független jelölt győzelmét hozta, a további öt megyében ellenzéki megyefőnököt választottak. A jelenlegi ellenzék 135 mandátumot szerzett a megyei önkormányzatokba, a kormánypártok 114-et. Van 161 független képviselő, és 6 más párthoz tartozó is.

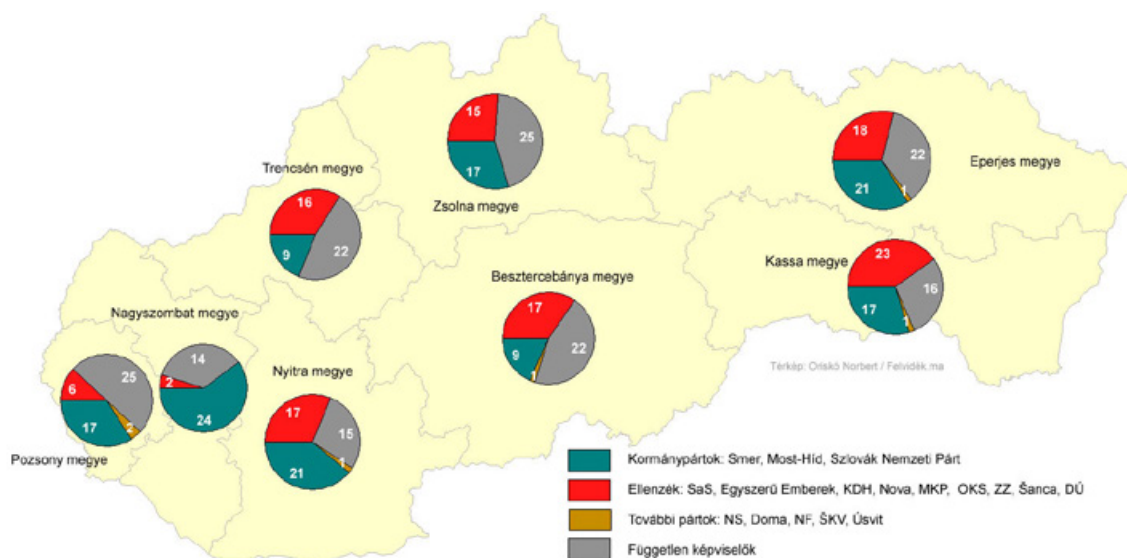
A szlovák ellenzéki pártok valamennyi megyében közösen indultak, Pozsonyban a Magyar Közösség Pártja is az ellenzéki koalíció része volt, és három képviselői hellyel járult hozzá az ellenzék 17 pozsonyi mandátumához.

Az MKP a további négy megye képviselőválasztásán önállóan indult, ezeken a helyeken további 30 mandátumot szerzett. A megyei képviselők számát tekintve az önállóan induló pártok közül az MKP-t országos összesítésben csak a Smer előzte meg.

A Most-Híd Pozsonyban egy szlovák képviselővel (Peter Pilinský) veszi ki részét a kormánypártok 6 mandátumából, Nyitra megyében koalícióban (SMER-SD, SNS, MOST - HÍD) indulva szereztek mandátumot, a további három magyarok által lakott önállóan indulva összesen 8-at.

2. térkép: Ellenzék kontra kormánypártok

A megyei önkormányzatok összetétele a 2017-es megyei választások után

A megválasztott megyeelnökök (szavazat és arány):

Pozsony megye	Juraj Droba	SaS, OĽANO, MKP, NOVA, OKS, ZZ, DÚ	36 864	20,42%
Nagyszombat m.	Jozef Viskupič	OĽANO, SaS, KDH, OKS, ZZ, DÚ	48 584	42,90%
Trencsén megye	Jaroslav Baška	SMER-SD, SNS, MOST-HÍD, SZ	62 807	49,98%
Nyitra megye	Milan Belica	SMER-SD, SNS, MOST - HÍD	52 184	34,10%
Zsolna megye	Erika Jurinová	OĽANO, SaS, KDH, OKS, NOVA	82 034	43,67%
Besztercebánya m.	Ján Lunter	független	99 169	48,53%
Eperjes megye	Milan Majerský	KDH, SaS, OĽANO, NOVA	72 366	40,36%
Kassa megye	Rastislav Trnka	OĽANO, SaS, KDH, NOVA, ŠANCA	59 599	37,80%

Most először fordult elő, hogy egyfordulós volt a megyeelnök-választás. Ha marad a régi választási rendszer, akkor valamennyi megyében tartottak volna második fordulót.

Magyar megyeelnök-jelöltek

Három megyében indultak magyar elnökjelöltek.

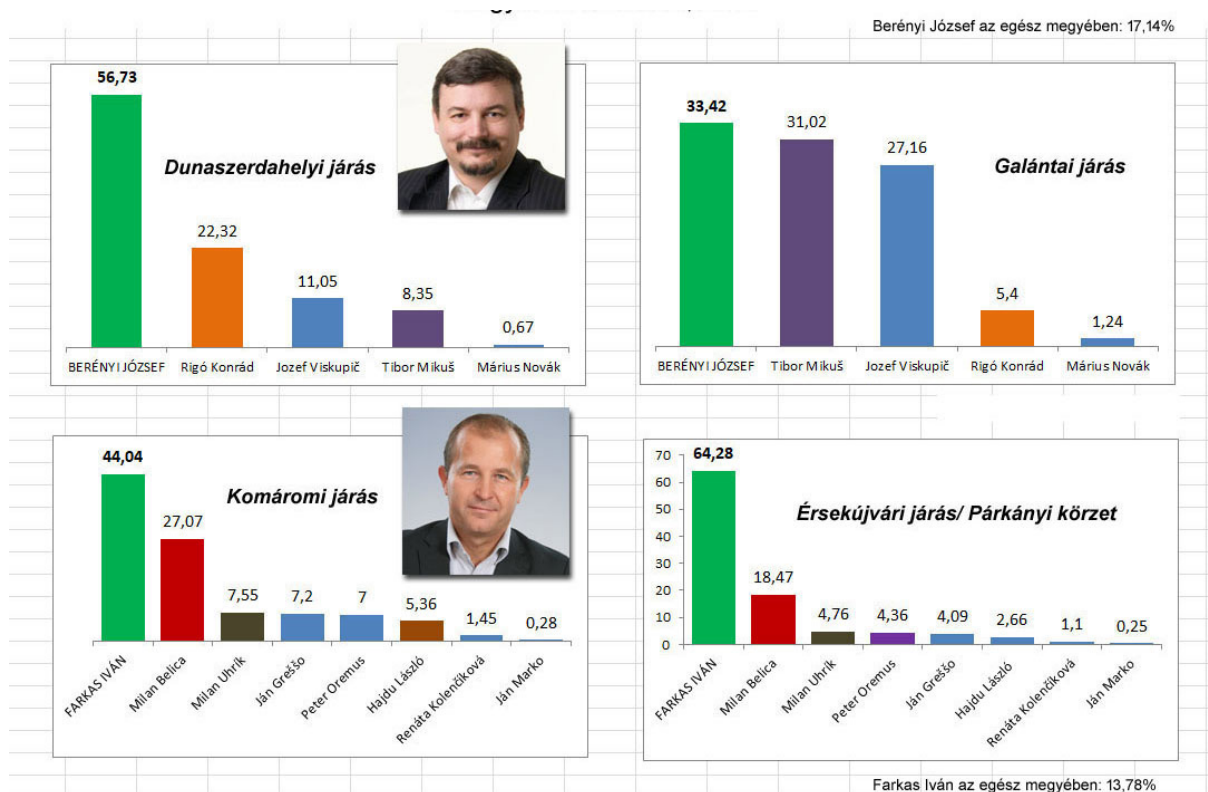
Nagyszombat megyében Berényi József (MKP) 19 414 szavazatot kapott. Ez az össz-szavazatok 17,14%-a, ezzel a harmadik lett a megye 5 jelöltje közül. Mögötte a Most-Hidas Rigó Konrád végzett messze lemaradva, 6 362 szavazata 5,61%-ot jelentett.

Nyitra megyében Farkas Ivánra (MKP) 21 084-en szavaztak (13,78%). Ötödik lett a nyolc jelölt közül. Az MKDSZ jelöltje, Hajdú László 2 571 szavazatot kapott (1,68%), hetedik helyen végzett.

Kassa megyében Pataky Károly (Most-Híd) 14 843 szavazattal (9,41%) a harmadik lett. (Ebben a megyében az elnökjelölteknek borul a „nagypolitikában” létező ellenzéki és kormánypárti összefogás. Richard Raši a SMER-SD, MKP, SZS, SaNK jelöltjeként a második lett 58 724 szavazattal).

Besztercebánya megyében az MKP és a Most-Híd a Kotleba-ellenes összefogás részeseiként nem indítottak saját elnökjelöltet.

Magyar elnökjelöltek győzelmei Szlovákiai választóközrleteiben (adatok %-ban)

A tömbmagyarságban totális az MKP-fölény

A felvidéki magyarok többsége a Nagyszombat és Nyitra központú megyékben él. A 2011-es népszámlálás szerint e két megyében 290 244 a magyarok lélekszáma, ami a felvidéki magyarság (458 467 fő) 63 százaléka. E két megyében most 24 : 2 a magyar, illetve a vegyespárt által szerzett mandátumok aránya. Jól megmutatkozik az MKP-dominancia az elnökjelöltek voksaiban is.

Berényi József mindenütt győzött Rigó Konrád felett

A két önállóan indított Nagyszombat megyei elnökjelölt közül Berényi József (MKP) 19 414 szavazatot kapott, Rigó Konrád 6 362 voksot. Tehát 3,05-ször többen szavaztak az MKP jelöltjére. Négy évvel ezelőtt a Most-Hidas Nagy József, ha megverni nem is, de megszorítani még képes volt Berényit, most ilyesmi szóba sem jöhetett. Rigó Konrád Berényit lejárató, arrogáns kampánya teljes csőd volt, és ez lehetett a Most-Híd „pénztárcájára” nézve is. A vegyespárt min-

den bizonyosabbal több százszázalékos nagyságrendű kampánya tulajdonképpen egy szimpla közvélemény-kutatással silányult, amelynek eredményét egy arra szakosodott intézettől pár ezer euróért is megtudhatták volna.

Berényi József Nagyszombat megye mind a hét járásában legyőzte Rigó Konrádot. A Dunaszerdahelyi járásban 12 398 : 4 879, a Galántai járásban 6 485 : 1 048, a Galgóci járásban (Hlohovec) 69 : 67, a Pöstvényi járásban 103 : 91, a Szenicei járásban 71 : 62, a Szakolcai járásban 76 : 36, a Nagyszombati járásban pedig 219 : 179 volt közöttük a szavazatarány.

A csallóközi és mátyusföldi választókörzetben egyébként Berényi József nyerte az elnökválasztást nemcsak Rigóhoz viszonyítva, hanem az összes jelöltet nézve is. A Dunaszerdahelyi járásban Jozef Viskupič 2 415 szavazatot kapott, Tibor Mikuš pedig 1 825-öt, a Galántai járásban Viskupičra 5 270-en, Mikušra 6 020-an szavaztak.

Érdemes megjegyezni, hogy Berényi József 2013-ban az elnökválasztás első fordulójában 14 339-en szavaztak. Az MKP elnökjelöltje most 5 075 szavazattal többet kapott, mint négy évvel korábban.

A magyar többségű Nyitra megyei választókörzetekben Farkas Iván megverte Belicát

Nyitra megyében két magyar többségű választókörzet van, egyik a Komáromi járás, a másik a két részre osztott Érsekújvári járás Párkány központú választókörzete. Noha a megyében Milan Belica nyerte a választást (a Smer, a Szlovák Nemzeti Párt és a Most-Híd koalíció jelölésében), a magyar választókörzetekben viszont az MKP-s Farkas Iván legyőzte Belicát.

Farkas Iván a Komáromi járásban 7 366 : 4 527 arányban győzött Belica felett, a párkányi körzetben pedig 4 301 : 1 236 volt az eredmény. Farkas Iván egyébként az egész megyében 21 084 szavazatot kapott, a Lévai járásban 3 800-at, a Nyitrai járásban 1 001-et, az érsekújvári körzetben 2 580-at, a Vágsellyei járásban 1 966-ot, a magyarok által nem lakott Tapolcsányi járásban 33-at, az Aranyosmaróti járásban pedig 37-et. Nyitra megyében a Magyar Kereszténydemokrata Szövetség is indított elnökjelöltet, Hajdu Lászlóra 2 571-en szavaztak.

Patakynak jól jött a megyeelnöki indulás

A Most-Híd elnökjelöltje Kassa megye egyik választókörzetében sem győzött – ebben a megyében nincsenek magyar többségű választókörzetek. Pataky a legjobb eredményt a Töketeresbesi járásban érte el, itt 6 050 szavazatot kapott (30%), ez a második helyre volt elég Richard Raši mögött. Ám a képviselőjelöltek közül elsőként jutott a megyei önkormányzatba.

A MAGYAROK ÁLTAL LAKOTT JÁRÁSOK EREDMÉNYEI

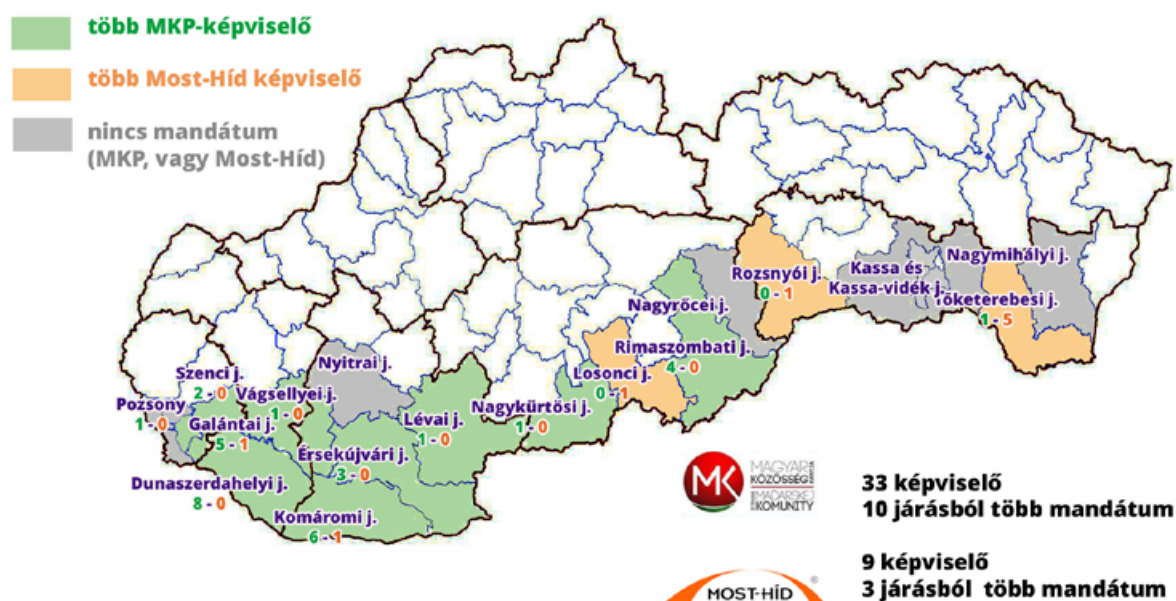
Tekintsük át a magyarok által lakott megyék magyar vonatkozású választási eredményeit, azokon belül a magyar jelöltek által szerzett mandátumait.

Magyar képviselők a megyei önkormányzatokban (az MKP és a Most-Híd képviselői pártlogókkal különböztettük meg, F – független jelölt, NF – Független fórum, SZJK – szlovák ellenzéki koalíció)

3.térkép: Magyar képviselet: Az MKP és a Most-Híd a magyarok által lakott választóközrzetekben

POZSONY MEGYE (3 MKP-mandátum):

Pozsony, főváros (3,43% magyar)

- Az MKP részéről mandátumhoz jutott Schwartz Zsuzsa Vereknyén (1 660 szavazat).
- Ožvald Erzsébet Pozsonypüspökin (3 165) lett sikeres.

Szenci járás (13,8% magyar) – 2 MKP-mandátum

Két MKP-mandátum: Pomichal István (2 031) és Gujber László (1 380). A Szenci járást ismét több választóközrzetre osztották, a bejutott MKP-képviselők különböző közrzetekben indultak.

NAGYSZOMBAT MEGYE: 13 MKP-mandátum, 1 Most-Híd képviselő

Dunaszerdahelyi járás (74,98% magyar) – 8 MKP-mandátum

• Mind a nyolc mandátumot az MKP szerezte, nevezetesen: Menyhárt József (10 949), Fenes Iván (8 836), Hájos Zoltán (8 685), Bacsó László (8 312), Orosz Csaba (7 402), Polák László (6 755), Hervay Rozália (6 616), Soóky Marián (6 367).

Galántai járás (35,04% magyar): 5 MKP-mandátum, 1 Most-Híd képviselő

- Az MKP képviselői: Berényi József (5 986), Forró Krisztián (4 913), Agócs Gergely (4 345), Biró László (4 316) és Pék László (4 116).
- A Most-Híd egyetlen képviselője Ervin Chomča (3 474). (Parlamenti képviselőjük, Gál Gábor (3 200) mindössze a 10. lett.)

NYITRA MEGYE: 11 MKP-képviselő, 1 Most-Híd mandátum

Komáromi járás (63,81% magyar): 6 MKP-mandátum, 1 Most-Híd képviselő

- Az MKP képviselői: Viola Miklós (6 258), Horváth Árpád (5 846), Földes Csaba (5 187), Becse Norbert (4 919), Orosz Örs (4 885) és Gyarmati Tihamér (4 460).

- A Most-Híd mandátumát Jobbágy József (5 541) szerezte.
- Stubendek László, Komárom jelenlegi polgármestere függetlenként, 4 458 szavazattal jutott a megyei parlamentbe.

Érsekútvári járás és választókörizet (20,76% magyar)

- Függetlenként Klein Otokár (7 357) és Katona Gábor (4 535) szereztek mandátumot

Érsekújvári járás – Párkányi választókörizet (71,20%): 3 MKP-képviselő

- Az MKP begyűjtötte mind a 3 képviselői helyet: Farkas Iván (4 267), Bolya Szabolcs (3 755), Szigeti László (3 721). A Most-Hídnek nincs képviselője.

Nyitrai járás (5,70% magyar): nincs magyar képviselő

Lévai járás (24,34% magyar): 1 MKP-mandátum

- Az MKP mandátumát Csenger Tibor 4 088 szavazattal szerezte.
- Tolnai Csaba (ellenzéki koalíció, 5 356 szavazat)

Vágsellyei járás (31,37%): 1 MKP mandátum

- Az MKP Kőrösi Ildikó (2 761) révén jutott képviselőhez.

BESZTERCEBÁNYA: 5 MKP mandátum, 1 Most-Híd képviselő

Nagykürtösi járás (24,01% magyar): 1 MKP mandátum

- Az MKP-képviselő: Jámbor László (2 172).

Losonci járás (23,16% magyar): 1 Most-Híd képviselő

- A Most-Híd mandátumát Agócs Attila (3 921) szerezte.

Rimaszombati járás (35,95% magyar): 4 MKP mandátum.

- Az MKP önkormányzati képviselői: Juhász Péter (5 967), Cziprusz Zoltán (4 658), Auxt Ferenc (4 145) és Rigó László (4 060)

Nagyőrcsei járás (19,15% magyar): nincs magyar képviselő.

KASSA MEGYE: 1 MKP-képviselő, 6 Most-Híd mandátum

Rozsnyói járás (25,42% magyar): 1 Most-Híd képviselő

- A Most-Hídból Pavol Burdiga (2 340) volt eredményes.
- Nagy György (2 752) és Anna Attila (3 118) függetlenként szereztek mandátumot

Kassa város (2,65% magyar): nincs magyar képviselő.

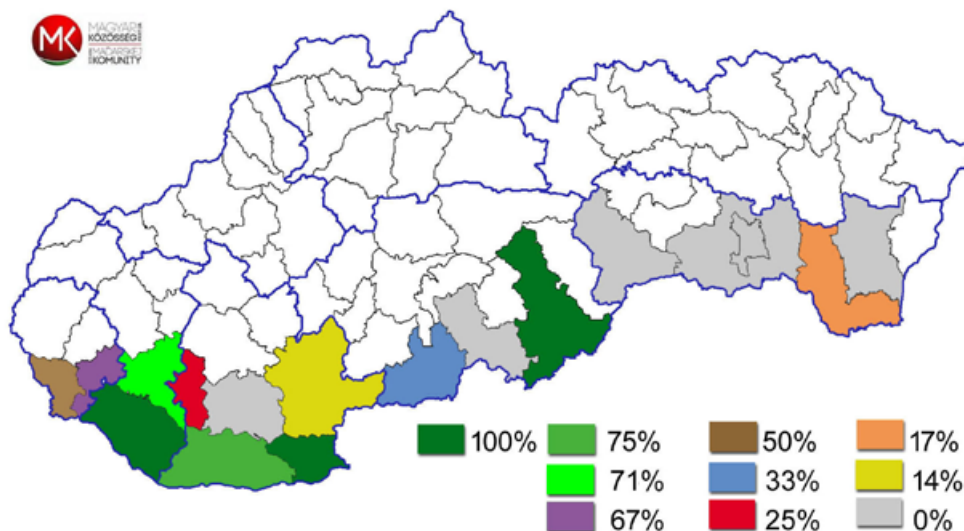
Kassa-környéki járás (9,93% magyar): nincs magyar képviselő.

Nagy Mihályi járás (10,94% magyar): nincs magyar képviselő.

Töketerbesi járás (26,53% magyar): 1 MKP-mandátum, 6 Most-Híd képviselő

- Az MKP mandátumát Furik Csaba (3 927) szerezte.
- A Most-Hídból 5-en, Pataky Károly (5 665), Želinský József (3 778), Pandy Péter (3 298), Sačko Géza (3 289) és Horváth József (3 196) lettek képviselők.

4. térkép: Az összes MKP-jelölt és a mandátumot szerzett MKP-képviselők aránya Dél-Szlovákia választóköreibében:

MAGYAR TÖBBSÉGŰ FELVIDÉKI VÁROSOK ÉS NAGYKÖZSÉGEK SZEMLÉJE

Tizenhat ilyen település van, mégpedig: Bős, Nagymegyér, Dunaszerdahely, Somorja (Dunaszerdahelyi járás), Nagyfödemes (Galántai járás), Gúta, Komárom, Naszvad (Komáromi járás), Tardoskedd, Udvard, Párkány (Érsekújvári járás), Ipolyság (Lévai járás), Tornalja (Nagyrőcei járás), Fülek (Losonci járás), Királyhelmec (Töketerebes járás) és Nagykapos (Nagymihályi járás). Ezen 16 településen a 2011-es népszámlálási adatok alapján 106 522 magyar él, azaz a felvidéki magyarság mintegy 23 százaléka.

Bős (5 361 lakos, 4 711 magyar): Az elnökválasztáson Berényi József 893, Rigó Konrád 153 szavazatot kapott. Ha a településen múlik, akkor is csak MKP-s képviselők jutnak mandátumhoz, a következő sorrendben: 1. Fenes Iván (ő a község polgármestere, 926 szavazat), 2. Menyhárt József (801), 3. Hájos Zoltán (615), 4. Bacsó László (514), 5. Hervay Rozália (487), 6. Orosz Csaba (485), 7. Soóky Marián (402), 8. Polák László (398). További sorrend: 9. Horváth Zoltán (207), 10. Rigó Konrád (198).

Nagymegyér (8 859 lakos, 6 696 magyar): Az elnökválasztáson Berényi József 761, Rigó Konrád 328 szavazatot kapott. A képviselői választáson az első nyolcra a 7 MKP-s közé bejutott egy helyi Most-Hidas jelölt is: 1. Soóky Marián (ő Nagymegyeren él, az alapiskola igazgatója, 923 szavazat), 2. Polák László (685), 3. Menyhárt József (651), 4. Varga Albin (Most-Híd, Nagymegyéri lakos, 635), 5. Bacsó László (485), 6. Fenes Iván (475), 7. Hájos Zoltán (460), 8. Hervay Rozália (359). További sorrend: 9. Rigó Konrád (359), 10. Orosz Csaba (324).

Dunaszerdahely (22 477 lakos, 16 752 magyar): Az elnökválasztáson Berényi József 2 023, Rigó Konrád 1 029 szavazatot kapott. Az első nyolcra bejutott két dunaszerdahelyi független és egy Most-Hidas jelölt is: 1. Menyhárt József (2 056), 2. Hájos Zoltán (a város polgármestere, 1 820), 3. Horváth Zoltán (független, 1 354), 4. Fenes Iván (1 341), 5. Bacsó László (1 289), 6. Rigó Konrád (Most-Híd, 1 201), 7. Dakó Alexander (független, 1 077), 8. Orosz Csaba (1 074). További sorrend: 9. helyen Polák László, a 10. helyen Hervay Rozália (1 019), 11. Soóky Marian (945).

Somorja (12 726 lakos, 7 309 magyar): Az elnökválasztáson 1. Berényi József (1 078), 2. Jozef Viskupič (618), 3. Rigó Konrád (379). Az első 8 helyen: 1. Orosz Csaba (Somorja alpolgármestere, 1 385), 2. Menyhárt József (775), 3. Hervay Rozália (728), 4. Edita Lysinová (Most-Híd, 724), 5. Fenes Iván (687), 6. Bacsó László (588), 7. Nagy Jakub (Somorja, SZSZO, 578), 8. Hájos Zoltán (559). További sorrend: 9. Bölcs Marian (Somorja, Egyszerű Emberek, 517), 10. Rigó Konrád (456), 11. Soóky Marián (455), 12. Husár Ivan (Somorja, Egyszerű Emberek, 447), 13. Polák László (440).

Nagyfödemes (4 330 lakos, 2 757 magyar): Az elnökválasztáson Berényi József 376 szavazattal győzött, Rigó Konrád 33 szavazata csak a 4. helyre volt elég. A Galántai járásnak 7 helye van a megyei önkormányzatban, itt a következő sorrend alakult ki: 1. Berényi József (379), 2. Forró Krisztián (334), 3. Agócs Gergely (276), 4. Biró László (260), 5. Pék László (247), 6. Zuzana Csadyová (Most-Híd, 195), 7. Gál Gábor (Most-Híd, 195). További sorrend: 8. Klabuzai Andrea (192), 9. Zupko Tamás (156), 10. Ervin Chomča (a Most-Híd egyetlen képviselője Nagyszombat megyében, itt 150 szavazatot kapott).

Gúta (10 696 lakos, 8 201 magyar): Az elnökválasztást Farkas Iván nyerte (MKP, 878 szavazat), Milan Belica 291 szavazatot kapott. A Komáromi járásnak 8 helye van Nyitra megye önkormányzatában. Itt a következő sorrend alakult ki: 1. Horváth Árpád (MKP, 1 150 szavazat, ő a város polgármestere), 2. Forró Tibor (független, 893), 3. Viola Miklós (MKP, 830), 4. Forgács Attila (független, 736), 5. Becse Norbert (MKP, 574), 6. Orosz Örs (MKP, 355), 7. Stubendek László (független, 354), 8. Földes Csaba (MKP, 323). További sorrend: 9. Knirs Imre (MKP, 281), 10. Varga Péter (MKP, 275), 11. Gyarmati Tihamér (273), a Most-Híd egyetlen Nyitra megyei képviselője, Jobbágy József a 14. helyre került 224 szavazattal.

Komárom (34 349 lakos, 18 506 magyar): Az elnökválasztást Farkas Iván nyerte (2 040 szavazat), Belica 1 659 szavazatot kapott. A képviselői választás első nyolc helyezettje: 1. Stubendek László (a város polgármestere, független, 2 248 szavazat), 2. Varga Tamás (független, 2 042), 3. Knirs Imre (Komárom alpolgármestere, 1 703), 4. Viola Miklós (1 652), 5. Szénássy Tímea (független, 1 529), 6. Less Károly (független, 1 480), 7. Horváth Árpád (1 405), 8. Jobbágy József (Most-Híd, 1 398). További sorrend: 9. Petheő Attila (független, 1 389), 10. Orosz Örs (1 369), 11. Földes Csaba (1 276), 12. Molnár Marián (Most-Híd, 1 079), 13. Gyarmati Tihamér (972), 14. Becse Norbert (959), 15. Varga Péter (918).

Naszvad (5 068 lakos, 2 717 magyar): Az elnökválasztást Farkas Iván nyerte (271 szavazat), Belica 197 szavazatot kapott. A képviselői választás első nyolc helyezettje: 1. Becse Norbert (510), 2. Viola Miklós (291), 3. Horváth Árpád (203), 4. Földes Csaba (197), 5. Orosz Örs (180),

6. Gyarmati Tihamér (171), 7. Jobbágy József (Most-Híd, 165), 8. Petheő Attila (független, 143). További sorrend: 9. Knirs Imre (137), 10. Anna Žigová (Most-Híd, 133), 11. Varga Péter (130).

Tardoskedd (5 188 lakos, 3 234 magyar): Az elnökválasztást Farkas Iván nyerte (MKP, 230 szavazat), Belica 159 szavazatot kapott. Az érsekújvári választókörzetnek 8 helye van Nyitra megye önkormányzatában. Itt a következő sorrend alakult ki: 1. Nagy Dávid (MKP, 267), 2. Bób János (MKP, 252), 3. Bóna Bertalan (Most-Híd, 216), 4. Otokar Klein (független, 210), 5. Czuczor Mária (MKP, 195), 6. Dobai Tibor (MKP, 188), 7. Eva Polerecká (Most-Híd, 127), 8. Becík Branislav (független, 118).

Udvard (5 164 lakos, 3 208 magyar): Az elnökválasztást Belica nyerte (311), Farkas Iván lett a második, 290 szavazattal. A képviselőválasztás legeredményesebbjei a községben: 1. Branislav Becík (független, 763 szavazat), 2. Nagy Dávid (409), 3. Otokar Klein (független, 346), 4. Bób János (297), 5. Dobai Tibor (225), 6. Czuczor Mária (222), 7. Bóna Bertalan (Most-Híd, 204).

Párkány (10 919 lakos, 6 624 magyar): Az elnökválasztást Farkas Iván nyerte (921 szavazat), Belica 383 szavazatot kapott. A képviselőválasztás legeredményesebbjei: Az MKP Nyitra megyébe jutott képviselőnek szavazatai: Farkas Iván (890), Szigeti László (852), Bolya Szabolcs (691).

Ipolyság (7 624 lakos, 4 410 magyar): Az elnökválasztást Farkas Iván nyerte (521 szavazat), Belica 242 szavazatot kapott. Az MKP jelöltjei végeztek az első hét helyen: 1. Zachar Pál (786), 2. Pálffy Dezső (666), 3. Köpöncei Peter (615), 4. Kiss Beáta (461), 5. Csenger Tibor (425), 6. Bögi Pathó Melinda (419), 7. Cseri Zita (363).

Tornalja (7 509 lakos, 4 331 magyar): Az elnökválasztást Ján Luntner nyerte 652 szavazattal. A képviselőválasztás dobogósai az MKP jelöltjei lettek: 1. Szögedi Anna (932), 2. Hunyák Zsuzsa (687), 3. Deák János (601).

Fülek (10 817 lakos, 5 792 magyar): Az elnökválasztást Ján Luntner nyerte 1051 szavazattal. A képviselőválasztáson a következő élboly alakult ki. 1. Agócs Attila (Most-Híd, 1 335), 2. Szvorák Zsuzsanna (MKP, 910), 3. Kerekes László (MKP, 701), 4. Csúsz Péter (MKP, 644), 5. György Péter (MKP, 468). További sorrend: 6. Milan Spodniak (DOMA, 431), 6. Denisa Nincová (független, 380), 7. Marcinkó Zoltán (MKP, 357), 8. Mázik István (MKDSZ, 274).

Királyhelmec (7 698 lakos, 5 670 magyar): Az elnökválasztást Pataky Károly nyerte (1402), 2. lett Richard Raši 337 szavazattal. A képviselőválasztás eredménye: 1. K. Pataky (1 281, Most-Híd), 2. J. Želinský (1 122, Most-Híd), 3. P. Pandý (930, Most-Híd), 4. G. Sačko (805, Most-Híd), 5. Furik Csaba (MKP, 720), 6. J. Horváth (Most-Híd, 570), 7. Kopasz József (MKP, 489), 8. Takács István (MKP, 400). További sorrend: 9. Ilko Zoltán (MKP, 393), 10. Viktor Palko (Most-Híd, 374), 11. Peter Rico (Most-Híd, 357), 12. J. Juhász (Most-Híd, 355), 13. Bálint Csilla (MKP, 320), 14. Sáradi Tibor (MKP, 306)

Nagykapos (9 406 lakos, 5 604 magyar): Az elnökválasztást Pataky Károly nyerte (532), 2. lett Richard Raši 376 szavazattal. Képviselőválasztás: 1. Mária Vargová (Most-Híd, 634), 2. Varga Tibor (MKP, 555), 3. Peter Jakab (Most-Híd).

A pártok és koalíciók közötti mandátumelosztás a megyék magyarok által lakott választóközrjeiteiben:

ÉRDEKESSÉGEK

Akik súrolták a lécet

Néha csak pár szavazaton múlik a mandátum sorsa. Az MKP képviselőjelöltjei közül két olyan jelölt van, akiknek alig-alig hiányzott néhány voks a megyei önkormányzatba való jutáshoz. Az egyik a Komáromi járásban indult Knirs Imre (Komárom alpolgármestere), aki 4 439 szavazatot kapott, és ez csak 19-cel kevesebb, mint a mandátumot szerzett Stubendek Lászlóé. A másik eset a Rozsnyói járásban történt, az MKP-s Beke Beáta 1 702 szavazatot kapott, míg az előtte végző Smer-es képviselő 31-gyel többet.

Furik Csaba, az üde folt

Kassa megye az egyetlen magyarok által lakott megye, ahol az MKP kevesebb mandátumot szerzett, mint a Most-Híd – 1:6 lett az arány. A Most-Híd önálló elnökjelöltet indított Pataky Károly személyében, az MKP Richard Rašit támogatta. Az MKP-mandátum Furik Csabáé, aki a Töketeresbesi járásban derekasan helytállt, a harmadik helyen jutott be a megyei önkormányzatba. Bodrogszög magyarok által lakott települései közül 12 helyen győzött (Bacska, Boly, Imreg, Kisgéres, Kiskövesd, Ladmóc, Nagykövesd, Őrös, Perbenyik, Szinyér, Szolnocska, Véke), Pataky 10 településen (Bély, Bodrogszög, Királyhelme, Lelesz, Nagygéres, Pólyán, Rad, Szomotor, Újhely, Zemplén). Ki tudja, milyen eredménye lett volna a választásoknak, ha Furik Csaba indult volna a megyei elnöki tisztségért?

Önpusztítás Szencen

A megyei választásokon – mint eddig mindig – az MKP erős volt, a Most-Híd gyenge. Most először próbálták viszont Bugár Béláék a „ha megdöglik az én kecském, dögöljön meg a szomszédé is” elvet alkalmazni. Legjobb példa erre Pozsony megyében Szenc városa, ahol az MKP jelöltjeként az a Németh Gabriella indult, aki megyei alelnökként hosszú éveken át kiváló munkát végzett közösségünkért. 2013-ban még a Most-Híd is benne volt az őt indító széles jobboldali Pozsony megyei koalícióban, a Fico–Bugár–Danko paktum után azonban már nem kértek belőlük. Bugárék most elindították Morvay Petert, és így megosztották a magyarságot – és ez megbocsáthatatlan. Németh Gabriellára 1 181-en voksoltak, Morvayra mindössze 425-en, azaz, a Most-Híd jelöltje abszolút esélytelen volt a győzelemre. Arra viszont elég volt, hogy megfoszszák megyei képviselétől a Szencen már csak 15%-os lélekszámban élő magyarságot! Az MKP jelöltje mindössze 288 szavazattal lemaradva lett második az egymandátumos választókörzetben, pedig több szavazatot kapott, mint négy évvel korábban.

Meggyőző volt Menyhárt József első pártelnöki megmérettetése

A november 4-én tartott megyei választások jelentették a tisztújítás utáni Magyar Közösség Pártja választópolgárok általi első megmérettetését. A pártelnök Menyhárt József nyékvárkonyi lakosként a Dunaszerdahelyi járásban szállt ringbe a Nagyszombat megyei képviselői mandátumért.

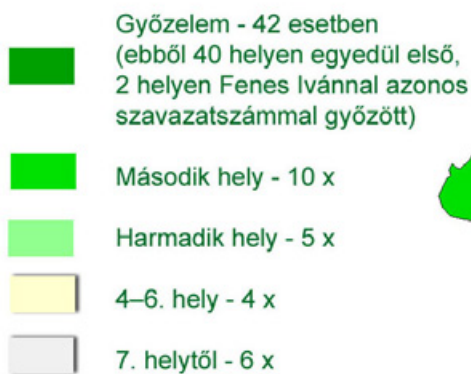
A Dunaszerdahelyi járásban a 2011-es népszámlálási adatok szerint 75% a magyarok aránya. A járás 67 települése közül csak hatban él több szlovák, mint magyar. A járásnak Nagyszombat megye parlamentjében nyolc képviselői helye van, ezt mind az MKP szerezte meg.

Az MKP és a Most-Híd is önállóan, teljes listával indult. A nyolc MKP-s képviselő (Menyhárt József: 10 949, Fenes Iván: 8 836, Hájos Zoltán: 8 685, Bacsó László: 8 312, Orosz Csaba: 7 402, Polák László: 6 755, Hervay Rozália: 6 616, Soóky Marián: 6 367) összesen 63 922 szavazatot szerzett. A Most-Hídnál ez a szám 23 329 (9. Rigó Konrád 5 595, 12. Vangel Ferenc: 3 209, 14. Sárközy Irén: 3 001, 15. Varga Albin: 2 749, 16. Horváth József Gabriella: 2 518, 18. Lysina Edit: 2 198, 19. Ivan Seňan: 2 060, 20. Kovács Krisztián: 1 999).

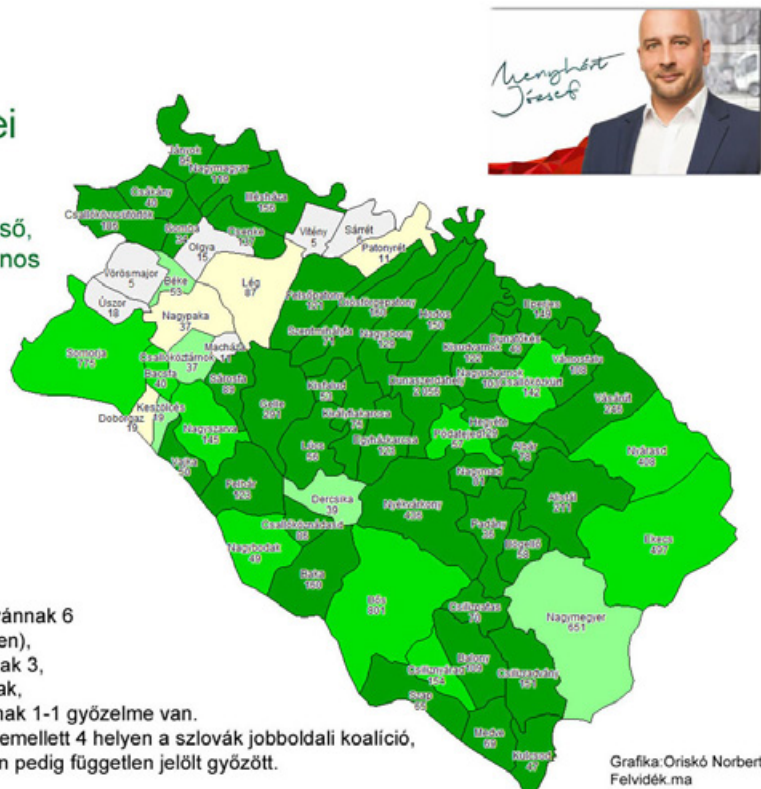
Mi eredményezte a 8:0 arányú mandátumelosztást a Magyar Közösség Pártja javára? Az öszszavazatok tekintetében 1 Most-Híd szavazatra 2,74 MKP-voks jutott, míg a két párt legeredményesebbjei esetében Menyhárt József-re 1,96-szor többen szavaztak, mint a megyefőnöki kampányt is folytató Rigó Konrádra. A legtöbb szavazatot kapott jelöltek tekintetében 67 település közül 58-ban MKP-s győzelem született, és mindössze 4-ben volt a Most-Híd jelöltje eredményesebb (4 településen a szlovák jobboldali pártok koalíciója nyert, egy faluban pedig független jelölt kapta a legtöbb voksot). A járásban 25 olyan település van, melyekben „abszolút” MKP-győzelem született, ami alatt azt értjük, hogy az MKP valamennyi képviselője megelőzte a Most-Híd összes jelöltjét.

5. térkép: Menyhárt József MKP-elnök választási eredményei

Menyhárt József MKP-elnök eredményei

A többi MKP-s jelölt közül Fenes Ivánnak 6 (ebből 2 Menyhárt Józseffel közösen), Orosz Csabának 5, Bacsó Lászlónak 3, Hájos Zoltánnak, Hervay Rozáliának, Polák Lászlónak és Soóky Mariannak 1-1 győzelme van. Összesen 58 MKP-győzelem volt, emellett 4 helyen a szlovák jobboldali koalíció, 4 településen a Most-Híd, 1 faluban pedig független jelölt győzött.

Menyhárt József MKP-elnök négy éve is mandátumot szerzett, az akkori 8 238 szavazatához most pártelnökként még további 2 711-et szerzett. Az 58 MKP-s győzelem megoszlását tekintve Menyhárt József pártelnök viszi a prímet 42 diadallal. Tehát az új elnöknek (tavaly júniusban választották meg) nemcsak az országos megmérettetése volt meggyőző (a magyar mandátumokat nézve 33:9-re verték a Most-Hídot), hanem a saját eredménye is. Az MKP többi jelöltje is helytállt, saját lakhelyükön győztek is, Fenes Iván, Orosz Csaba és Bacsó László több helyütt is (ez alól csupán Hájos Zoltán kivétel, aki Dunaszerdahely városában polgármesterként második lett Menyhárt József mögött, ám a szomszédos Csallóközkürtön győzött, Most-Híd-as kihívóját pedig simán lekörözte.)

5. térkép: Győzelmek a Dunaszerdahelyi járásban

Győzelmek

(a képviselőválasztáson melyik párthoz tartozó jelölt kapta a legtöbb szavazatot)

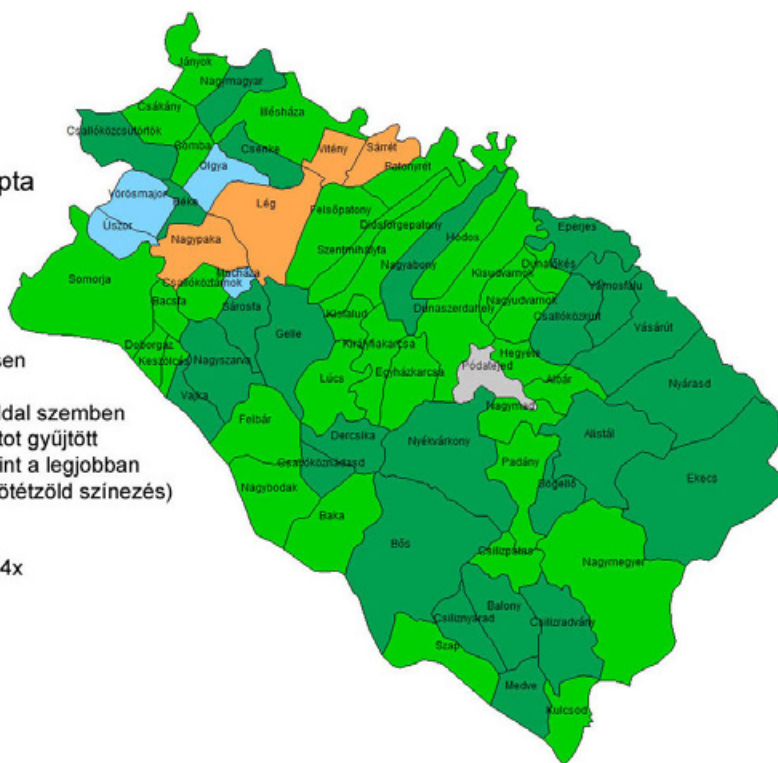
Magyar Közösség Pártja - 58 településen

ebből 25 "totális győzelem" a Most-Híddal szemben (a településen a legkevesebb szavazatot gyűjtött MKP-s jelölt több szavazatot kapott, mint a legjobban teljesítő Most-Hidas jelölt - ezt jelzi a sötétzöld színezés)

 szlovák jobboldali koalíció - 4x

 Most-Híd - 4x

 független jelölt - 1 x

Miután az MKP által indított „újoncok” (Hervay Rozália, Orosz Csaba és Soóky Marián először indultak megyei választásokon) is mind biztosan verték a Most-Híd államtitkár elnökjelöltjét, a Dunaszerdahelyi járásban főleg a pártszimpátia döntött. Bugár Béla ugyan azzal (is) magyarázza a bizonyítványt, hogy fiatal jelöltlistájuk volt (egyébként az MKP-nak is), ám igazából erősebbet nem is igen állíthattak volna össze. Kivel? A négy évvel ezelőtti megyei mandátumhoz jutott Nagy József ma európai parlamenti képviselő, és miután látványosan ignorálta a megyei önkormányzat üléseit, botrányos lett volna az indulása. Érsek Árpád miniszterként van megkötvé. Csicsai Gábor és Berner Lajos 2013-ban elbuktak, aligha akarták ezt megismételni. Maradt volna esetleg Bugár Béla pártelnök számára az indulás lehetősége, azé az emberé, akire az egész párt épül, és akinek a választásokon való részvétele nélkül rendre alulmaradnak, legyen szó megyéről, helyi önkormányzatról vagy az Európai Parlamentről. A szlovák parlamenti választások ugyan eddig „bejöttek” a Most-Hídnak (az MKP-nak pedig Bugárral szemben nem), ám a Smerrel és a Szlovák Nemzeti Párttal való kormányzás már most érezteti hatását a vegyes párt háza táján (elég csak a Pozsony megyei fiaskójukat nézni, mely szerint a szlovák szavazóik elpártoltak tőlük).

Kép és szöveg: Oriskó Norbert

A csehországi magyarok nagy ünnepe – a prágai Magyar Római Katolikus Plébánia alapításának megünneplése

2017. december 17-én, advent harmadik vasárnapján Prágában, a Szent Henrik és Szent Kunigunda-templomban ünnepi szentmisét tartottak a prágai Magyar Római Katolikus Plébánia alapítása alkalmából. Rendkívüliségét az adta, hogy a szentmisét Erdő Péter bíboros, Magyarország prímása és Dominik Duka bíboros, Csehország prímása celebrálták, s koncelebrált a plébánia újonnan kinevezett plébánosa, Balga Zoltán atya.

Részt vett rajta Magyarország Prágai Nagykövetségének ideiglenes ügyvivője, Szesztai Dávid nagykövetségi tanácsos és a nagykövetség további munkatársai, a prágai Magyar Református Missziói Gyülekezet lelkipásztora, Éles György, a csehországi magyar civilszervezetek képviselői és több mint százötven magyar hívő, az ország különböző részéről. A szentmisén közreműködött az ipolybalogi Szent Korona Kórus.

Balga Zoltán plébános üdvözlő beszédében hangsúlyozta, hogy a prágai magyar katolikus közösség életének e meghatározó eseményén két olyan nemzet prímását köszönti, melyek közös történelmük során egymás támaszai tudtak lenni. A csehországi magyarok és a most létrehozott plébánia küldetésével kapcsolatban rámutatott, hogy ma, amikor a világ nem tudja merre tart és az összekeveredett értékrendek között kell felmutatni valamit, ami krisztusi, igaz és örökérvényű, akkor példaértékű, hogy egy maroknyi magyar Csehország szívében világos utat kíván

mutatni minden Istenkeresőnek, Csehországban keresztényként és magyar szívvel szeretne élni és szolgálni. Ezért nagy ajándék nekünk, prágai magyaroknak, hogy önálló plébániát kaphatunk, itt élhetünk, imádkozhatunk és dolgozhatunk mindnyájunk javára.

Erdő Péter bíboros szentbeszédét ezekkel a szavakkal kezdte:

„Advent harmadik vasárnapjának szentmiséjét mondjuk. A liturgia az öröm fényét villantja fel az advent bűnbánati idejében. De van örömünknek egy különleges oka is. Dominik Duka bíboros úr magyar személyi plébániát alapított Prágában. Ennek az új közösségnek a számára kérjük ma Isten különleges áldását. Örömmel találkozom most a szentmisében ennek a plébániának a hívó közösségével. A Krisztusba vetett hit és szeretet lendületét és örömét kérem mindannyiuk számára...”

A bíboros a továbbiakban elmondta, hogy különös lelkipásztori szeretet jele Dominik Duka bíboros érsek atya részéről, hogy magyar nyelvű híveit segíti a közösségi életben. A nyugati országokban a magyar közösségek tagjai általában ismerik és megértik az adott ország nyelvét, mégis közelebb áll a szívükhöz, ha anyanyelvükön vagy őseik nyelvén imádkozhatnak, ha ilyen környezetben építhetik fel katolikus közösségi életüket. Ezért, mint mondta, Duka bíboros úr intézkedése, nyitottsága a lelkipásztori szeretet nagyszerű tanúságtétele. A Magyar Katolikus Egyház nevében hálás köszönetét fejezte ki érte.

Dominik Duka bíboros cseh nyelvű ünnepi beszédében rámutatott arra, hogy a cseheket és a magyarokat is összeköti a római katolikus egyház több szentje, egyebek között Szent Adalbert személye, akinek fontos szerepe volt mindkét nemzet történetében. „Isten óvja a magyar nemzetet, Isten óvja a cseh nemzetet továbbra is” – szögezte le a prágai érsek. Beszédében az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc üzenetét is megemlítette, melynek áldozataiért tavaly a prágai Szent Péter és Pál bazilikában gyászmisét mutatott be.

A prágai magyar hívők és magyar polgári szervezetek nevében Kocsis László Attila, az Esterházy János Társulás az Emberi és Keresztény Értékekért elnöke és Kláris Györgyi, a Felekezeti Bizottság elnöke mondtak köszönetet a cseh és a magyar egyház fejének. Egyikük cseh nyelven Dominik Duka bíborosnak, prágai érseknek nagy elismerést érdemlő tetteiért, mindenekelőtt a magyar szentmisék újrakezdéséért tizenkét éves megszakítása után és a személyi plébánia létrehozásáért. Másikuk magyarul, a szentmise celebrálásáért. Emlékül mindkét bíborosnak Lőrincz Zsuzsa, Prágában élő magyar festőművész egy-egy képét ajándékozták, amelyeket a prágai Szent Vítus-katedrális bejárati kapuján lévő dombormű alapján mintáztak: Szent Adalbert a bérmlékozás szentségével látja el Szent Istvánt.

Az ünnepi szentmise végén a résztvevők elénekelték a magyar himnuszt és a régi magyar himnuszt – a Boldogasszony anyánk című éneket.

A szentmisét ünnepi fogadás követte a közeli központi Autoklub reprezentációs termeiben, ahol ünnepi fellépések és pohárköszöntők hangzottak el, s a bíborosok elbeszélgettek a közösség képviselőivel. Bemutatásra került a plébánia elődjének, a prágai magyar lelkészségnek másfél éves tevékenységéről készített videóösszeállítás, fellépett a prágai magyarok táncegyüttese és az ipolybalogi Szent Korona Kórus.

Erdő Péter bíboros úr, a fogadást követően látogatást tett a strahovi premontrei apátságban,

ahol a rend alapítója, Szent Norbert nyughelyénél imádkozott, majd megtekintette az apátság könyvtárát.

Duka bíboros úr kíséretében meglátogatta a 2018-ban megalapításának 1025. évfordulóját ünneplő břevnovi Benedek-rendi apátságot is, melyet az a Szent Adalbertet alapított, akit három nemzet, a cseh, a lengyel és a magyar is magáénak vall.

Kocsis László

*Az est házigazdái, Hizsnyan Géza,
B. Kovács István, Kövesdi Károly*

Gömörország sikere Budapesten

A Magyar Művészeti Akadémia Irodalmi Tagozata rendszeresen szervezi Budapesten az Élő-folyóirat sorozatot, egy-egy eseményen folyóiratok mutatkoznak be az érdeklődő közönségnek.

A Gömörország folyóirat 2017-ben sorrendben az ötödik bemutatkozó lap volt, és immár a III. évfolyamába lépett az eseménysorozat, a budapesti Múcsarnok impozáns épületének előadótermében.

Az estet Mezey Katalin, az MMA Irodalmi Tagozatának elnöke nyitotta meg. Az eseményt megtisztelte jelenlétével Vashegyi György, az MMA új elnöke és Kucsera Tamás Gergely főtítkár is. Az érdeklődők sorában helyet foglalt Duray Miklós felvidéki politikus, közíró, akit az MMA tisztségviselői külön köszöntöttek.

A Gömörország szerkesztőségének életében bizonyára a 2017-es év kiemelkedő jelentőségű események sorába tartozik a bemutatkozás a nemzet fővárosában. Az érdeklődő közönségnek pedig örömteli, jól szerkesztett irodalmi-közéleti élményt jelentett. Elfogult vagyok, hiszen minden megmozdulásnak, ami a Felvidéket láttatja Budapesten, különösen örül a szívem. Ezen az esten az örömhöz még büszkeség is párosult, mert aki eljött aznap este, megérezte, mitől varázslatos a mi Gömörünk. Mitől? Elsősorban persze az ott élő emberektől, akik ilyen mélységes odaadással szeretik a szülőföldjüket és tudásukkal, tehetségükkel rá tudják irányítani a figyelmet a felvidéki értékekre.

A közönség egy része. Az első sorban Mezey az MMA Irodalmi Tagozatának Elnök Asszonya, mellette Kucsera Tamás az MMA főtítkára és Vashegyi György, az MMA elnöke

Mezey Katalin, az MMA Irodalmi Tagozatának Elnök Asszonya megnyitja az estet

Koncz Károly György Radnóti díjas előadóművész

Balázs István Nívódíjas előadóművész

Agócs Gergely népzeneész

A műsorfolyam összeállítása B. Kovács István alaposságáról és mindent áttekintő pontosságáról árulkodik. Ennek köszönhetően az est folyamán minden mondat, minden felidézett gondolat „telibe talált”. Sikerült Gömörországot a próza, a líra, a képzőművészet és a zene eszközeivel a teljesség igénye nélkül, mégis a lehető legjobb oldaláról bemutatni.

Agócs Gergő muzsikája, éneke, a megszólaló hangszerek, elsősorban a különleges dudaszó pergővé, élettelivé varázsolta az estét, és őt hallgatva belefeledkeztünk „A tájhaza arcvonásai” találó címmel vetített képsorozatba.

Az irodalmi szemelvényeket gömöri gyökereiket büszkén vállaló miskolci művészek, Koncz Károly György és Balázs István olvasták fel az est folyamán.

Az indítás, a közönség figyelmének megragadása Kövesdi Károly író, publicista feladata volt, aki esszébe illő gondolatait osztotta meg velünk, elsősorban a szülőföldjéhez való ragaszkodásáról, majd B. Kovács Istvánt faggatta a folyóirat születéséről, a szerkesztői elvekről, célokról, eredményekről. Szó volt néhány különleges kincsről, ami Gömörországot egyedülálló módon jellemezi.

A folyóirat első számának borítóját felvillantva Tőzsér Árpád tollából az „Ahol a legkisebbet tévedett az Isten” című írás hangzott el, amellyel a folyóirat születését köszöntötte a Kossuth-díjas író 2000 júniusában, az ezredfordulón. Rimaszombatról találóan és szívbemarkolóan szólt közönséghez Szombathy Viktor írása, Balázs István tolmácsolásában.

Néhány kép a bemutató előadás diáiból

Az est második felének házigazdája Hizsnyan Géza volt, aki a régiót az irodalom és a képzőművészet eszközeivel hozta közelebb a szívünkhöz.

Kovács Magda „Fejírírem” novellája, Kövesdi Károly „Topográfia” című költeménye, Bettes István „Pihetollas lantom” verse találó szemelvénynek bizonyult, a közönséget lekötötte, hiszen utánozhatatéan gömöri hangon szólnak hozzánk.

A Gömörországban jelent meg Szászi Zoltán esszéje „Világok, ha találkoznak” címmel, amelynek felolvasása alatt Dúdor István és Bettes István „találkozásáról” kapott ízelítőt a közönség.

Nem véletlen, hogy Dúdor István, az angyalfestő festményeire Bettes István költeményei pontosan rímelnek, ezért szívet gyönyörködtető volt a vetített összeállítás, amelyben Dúdor István művei mellé Bettes találó verssorait olvashatta a közönség.

És ha mindezzel nem sikerült volna a közönséget teljesen elvarázsolni, akkor az est befejezéséként Agócs Gergő muzsikája és a vászonra vetített gömöri arcok hatása a teremben érezhető volt: Budapestről Gömörországba repített bennünket. Haza, a Felvidékre.

Pogány Erzsébet

Kiegyezés, megegyezés, szerződés vagy alku?

Duray Miklós előadás. Elhangzott az “Állam-és nemzetstratégiai mérföldkövek I. – Megegyezés Ausztria és Magyarország között – 1867” c. konferencia nyitóelőadásaként, 2017. november 23-24-én Veszprémben.)

Akik folyamatként tekintenek az idő sodrában zajló történelemformáló eseményekre, azok nem csupán évfordulónként emlékezhetnek a 150 évvel ezelőtt, az 1865-től húzódó, majd 1867 márciusában megkötött, Osztrák-Magyar Kiegyezésnek nevezett kétoldali, azaz bilaterális szerződésre, amit inkább kompromisszumnak nevezhetnénk.

A kiegyezés néven emlékezetünkbe vésődött szerződést vagy megállapodást azon év májusának 29. napján hagyta jóvá a magyar Országgyűlés, ami ugyanazon évben a Magyar Törvénytar XII. törvénycikként került kihirdetésre. Alkalmasint eltöprenghetnek azon is a kérdést feltevők, hogy az emlékezésre okot adó évforduló előjátéka mikor kezdődött és az általa előidézett vagy gerjesztett társadalmi és közéleti, hatalmpolitikai eseménysor közvetlen hatása mikorra csengett le, esetleg van-e még mindennek, másfél évszázad múltán is utóhatása jelenünk eseményeire.

Miért ne lenne, lehetne következménye, hiszen az elmúlt száz év eseményeinek nagy hányada éppen a másfél száz évvel ezelőtti történéseknek is az eredménye vagy folyománya, amiknek előzménye 1790-re tájolható. Ez mától számítva mindössze kétszázharminc év.

***

Duray Miklós

Vitathatatlan, hogy a történelmi korok kölcsönösen egymásba nyúlnak, hiszen az előzőnek a folytatása mindig a soron következő, függetlenül attól, hogy az átmenet meg-egyezésen alapon vagy fizikai küzdelem árán zajlott le. Erre talán legkézenfekvőbb példaként említhetjük az 1917 késő őszen bekövetkezett oroszországi eseményeket, amelyek a Juliánusz naptár szerint október végén, a Gergely naptár szerint november elején történtek. A szocialista forradalom elnevezéstől függetlenül folytatódott a birodalmi felfogás – az Orosz Birodalomtól a Szovjet Birodalom összeomlásáig. Ez utóbbi szerkezetileg egy fokkal modernebb volt az előd-jénél, de a birodalmi szellemiség töretlenül megmaradt és a terjeszkedési elképzelése is Nagy Péter cár óta hasonló volt – főirány volt nyugat és dél, dél-nyugat.

Abban azonban sokkal nehezebb tisztán látni, mikor ér véget a korábbi és mikor kezdődik az új felvonás, ami nem csupán értelmezés kérdése. Ez a balgának tekinthető felve-tés annyiban mindenképpen valóságos, hogy a mindenkor mában élőket többnyire csupán az érdekli: mikor kezdődött az utolsónak vélt időszak. Jelenkorunk, azaz a XXI. század emberére már nem jellemző a többgenerációs emlékezet, ezért egyre nagyobb a veszélye a társadalmi mé-retű tragédiák ismétlődésének.

Amennyiben 2017-ben, a korszakolással kapcsolatban végeznénk egy közvélemény kuta-tást, előre jelezhető lenne, hogy a válaszok többsége az utolsó időszak kezdetét 1989-1990-ben jelölné meg. A 60-80 év közötti korosztály talán az 1947/48-as kommunista puccsokat tekintené egy nagy korszak kezdetének, aminek a terméke volt az 1990 előtti, több mint negyven évig tartó egypárti uralom, éppen annak a térségnek a nagy részén, amit 150 évvel ezelőtt Osztrák-Magyar Monarchiának illetve Habsburg Birodalomnak és Poroszországnak nevezünk, és amely térségben 1865-ig kis megszakításokkal több, mint kétszáz évig az abszolutista állam-felfogás uralkodott. Lehet, hogy a térség hagyományai alapján, helyesebb lenne ezt az utóbbi politikai rendszert kommunista abszolutizmusnak nevezni, hiszen államfelfogási előzménye a korai-, a felvilágosult és az újabszolutizmusban gyökerezett – noha a három abszolutizmus némileg különbözött egymástól, de közös jellemzője a központosított hatalomgyakorlás, ese-tenként az önkényuralom volt. Ennek ellenére nem biztos, hogy az 1945 után születettek ezt így értelmeznék.

***

Térségünk eddigi utolsó abszolutizmusának, a kommunista politikai hatalmi rendszernek a diktatórikus jellege a hatalom megszerzése után törvényszerűen enyhült a Szovjetunió egyes megszállási- vagy érdek területén, de nem a Szovjetunióban, ahol a civilizációs központokat hatalmilag lehetett ellenőrizni, egyébként anarchia uralkodott. Az érdekövezetben legelőször

Magyarországon, 1953-ban következett be enyhülés – akárcsak 1790 vagy 1859, illetve 1865 után a Habsburgok korában, majd Lengyelországban 1956-ban és Csehszlovákiában az 1960-as évek második felében.

A Közép és Kelet-közép Európai térségben a kommunista hatalmi rend bukását talán vissza lehet vezetni néhány társadalompolitikailag magyarázható vagy akár elfogadható intézkedésének az előregedésére és kiüresedésére, valamint az időszerű társadalmi kérdések kezelésére való alkalmatlanságára is, de hogy az összeomlását 1989-ben csupán ez okozta volna, az teljesen valószínűtlen. Mint ahogy a helyi ellenállást, az úgynevezett polgárjogi aktivizmust, a nem hivatalos ellenzéki mozgalmakat is ebből a szempontból csupán lepkesóhajnak kell tekinteni.

A kommunista hatalmi rendszer összeomlása ugyanúgy a befolyási övezetekért folytatott világpolitikai küzdelem következménye volt, mint ahogy az Osztrák-Magyar Monarchia sem önmagától vagy belső ellentmondásai miatt, a nemzetiségi viszonyok rendezetlensége okán szűnt meg, hanem az akkori hatalmi érdekviszonyok átrendeződése miatt, a valamikori Német-Római Császárság nyugati részétől keletre, a Kis Ázsiáig terjedő részre célozhatóan.

Tudatosítanunk kell: egy, a mai közgondolkodást felmérő kutatás a legegyszerűbb válasszal érne véget: nem érdekel a múlt. Ami tehát a személyes emlékezet előtti időben történt, az elenyészik a lila ködben.

***

A történészek nagy része évszámokkal és eseményekkel dolgozik, kevésbé a gondolkodásbeli- a felfogásbeli- és érdek- vagy szemléletváltozással és még kevésbé az események mögött megbúvó érdekekkel hozza összefüggésbe a történelemalakító eseményeket – tisztelet a kivételnek. A történészek az adott kor embereiről általában elfelejtkeznek.

Az 1848-49-es magyar szabadságharc kapcsán például a magyar köztudatban az rögződött, hogy sok tízezer szlovák (tót) honvéd harcolt Kossuth, pontosabban Görgey zászlaja alatt 1849-ben a tavaszi hadjárat idején. Mégis 1918-ban (az október 30-i Turócszentmárton-i deklaráció okán) ezeknek a szlovákoknak az utódjai tették az egyik pontot a magyar történelmi állam fölött kimondott végrendeletre, aminek előzetes okát már a reformkori, majd a „kiegyezés” utáni magyar állampolitikában is kereshetjük – azaz a magyar állampolitika letért hagyományos útjáról és a francia államnemzet politika követőjévé vált.

Tudatosítanunk kellene, a történelmet az élet egésze alkotja. Az egyéni és csoport érdekek, a társadalmi és hatalmi érdekek és mellettük, egyebek között a pénzügyi érdekek is irányítják. Elég régóta van ez így, mondjuk a késői középkortól, hiszen már a 15. században is a bankházak tartották kezükben az uralkodókat, az értelmetlen háborúikra nyújtott kölcsönök révén. Akkor errefelé a Fuggerek voltak a legfőbb hitelezők, de voltak ismeretlen hitelezők is, akik ebbe adósaik jóvoltából vagy belepesztultak, vagy elképesztő befolyásra tettek szert adósaik ügyeiben. A Fuggerekéhez hasonló szerepe volt a Welsereknek, főleg a Dél-Amerika és Európa közötti kereskedelem révén szerzett vagyonuk által. Később a németalföldi gyémántcsiszolóknál halmozódott fel az így felhasználható vagyon, végül a Rothschildek uralták el a hitelpiacot, akiknek többek között el volt adósodva a bécsi császári udvar is, sőt az ő pénzügyi befolyásuk alá került

Párizs is 1871-ben az ún. kommün idején, ami azt jelenti, hogy utána is. Ezt a függőségi viszonyt nem árt megjegyezni a későbbi, az 1867 utáni események miatt is.

***

De térjünk vissza a kiegyezés vagy megegyezés magyarországi előzményeihez, mert mindig az előzményekben rejlik az ördög. A következetes jogértelmezés szerint a Habsburgok joga a magyar királyi koronára a Habsburg-Lotharingiai házból származó II. József uralkodásával megszűnt, mivel nem koronáztatta meg magát a magyar rendi alkotmány szerint, azaz nem tartotta fenn a jogi folytonosságot. A Pragmatica Sanctio-ban leírtak alapján a magyar jog szerint 1723 óta ugyan létezett a Habsburgok nőági trónöröklési joga, ugyanakkor ez a kötelezvény nem számolt ilyen jogi hiátussal. Politikailag és érdekeleg is érthető a magyar nemességnek az „életünket és vérünket” felkiáltása, de ennek jogi jelentősége nincs. Ha ezt az ügyet egy mai értelmezésű nemzetközi bírósági eljárás tárgyává tették volna, a Habsburgok veszítenek.

A magyar jog szerint II. József soha sem volt Magyarország királya. Ezért illették őt gúnynévvel kalapos királynak. Halálát követően 1790 februárjában erre a tényre naprakészen rámutatott a Hétszemélyes Tábla egyik tagja Ócsai Balog Péter. Ennek a véleménynek azonban csak erővel lehetett volna akkoron érvényt szerezni. Ilyen erő abban az időben nem létezett, ezért a Magyar Királyság függetlenségének jogérvényesítése gyakorlatilag és jogilag is elenyészett, hiszen a következő uralkodót elfogadták a magyar rendek.

Az ezt követő reformkor azonban másról szólt: a magyar állam újraépítéséről egyben újjáépítéséről, olyan jogi változtatásokról, amikre már több mint száz éve szükség lett volna, de a politikai és a hatalmi körülmények ezt nem tették lehetővé, többek között a magyar nemesi ellenállás akadályozta, kezdetben nemzetvédelmi, később érdekvédelmi okokból.

A reformkor tehát nem Magyarországnak, hanem az államnak az újraépítéséről szólt, mert a történelmi országot az előtte való három évszázadban az akkori „nemzetközi jog” alapján szerencsére nem sikerült felszámolni. A császár, aki egyben Magyarország Királya is volt, nem azért nem hagyta cserben Magyarországot, hogy ebből haszna származott, hanem a cím érdekében.

Egyetlen olyan jogi érvényű nyilatkozat vagy szerződés sem született 1526 után, ami kétségbe vonta volna a Magyar Királyság integritását. Még ha 1540-től, az oszmán-török hatalom hosszantartó behatolásától az eredeti országot csak geográfiai térképen lehetett körvonalazni. Ugyanakkor a Buda elfoglalását követő közel másfél évszázadban mégsem született egyetlen olyan hatalmi döntés vagy szerződés, ami megkérdőjelezte volna a Magyar Királyság jogfolytonosságát. A törökök által nem elfoglalt terület a történelmi ország parasztkenyér alakjához képest nem csak alakban, de arányában is csupán egy kiflire hasonlított. Ezen a területen létezett valójában a magyar állam, ami azonban csak jelképesen működött, mert ki volt szolgáltatva a császár döntéseinek, amit ugyan Magyarország Királyaként hozott meg, de a császári érdekeknek és elképzeléseknek megfelelően. Az általa nem uralt területekre vonatkozóan pedig kizárólag a császári érdekeknek megfelelő döntéseket hozott – említsük az 1606-os Zsitvatorok-i vagy az 1640-ben megkötött Vasvár-i békét. Az előbbi egyértelműen a közelgő „harmincéves” háborúnak a Katolikus Liga érdekében kötött. A császárt Magyarország Királya-

ként sem igazán érdekelte a hódoltsági, nagyrészt protestáns Magyarország sorsa. A Vasvár-i békekötésnek azonban érezhetően Magyarország-ellenes tartalma volt. Ezt diplomatikusabban úgy mondhatnánk, hogy a Habsburg-ház számára a Német-Római Szent Birodalom területén megrendült érdekeinek védelméhez kellett megteremteni a békés hátországot. A megalázó békekötéssel szemben Zrínyi Miklós horvát bán is szervezkedett a nemzeti párt létrehozásával, ami életébe került ugyanazon év novemberében – ezt is a vadkan számlájára írták, mint I. (szent) István fiának, Imrének a halálát 1031-ben. A magyarországi rendek egy része ennek ellenére kiszolgált a császári akaratot, a másik része, pedig ha tehette, elutasította. De Magyarország jogi fennmaradása mégis ennek a sajátos jogi- és kapcsolatrendszernek köszönhető.

***

Az 1686-tól a török hódoltság alól éppen felszabaduló Magyarországnak az államigazgatási bedarálására azonban két kísérlet is megfogalmazódott, amik államjogilag a korábbi állapotokhoz képest sokkal veszélyesebbek voltak és utólagosan magyarázatot adnak a korábbi két békekötés szellemiségének Magyarország-ellenességére. Ezeknek az elve arra a gyakorlatra utal, hogy amit nem tudok befolyásolni, azt másokra hagyom, de ha a kezem alá tartozik, én határozom meg a sorsát.

Az egyik tervezet 1690 tájékán Kolonitsch Lipótnak (esztergomi érsek-bíborosnak) az akkor létező Magyarországnak az osztrák örökös tartományok sorába való beépítésére tett javaslata volt (Einrichtungswerk des Königreichs Hungarn – 1688–1690), a másik hasonló éppen II. József idején. Vitathatatlan, hogy mindkettő tartalmazott modernizációs elemeket, amelyek működtetése áldásos lehetett volna. Egyik ilyen volt az adópolitikának az átalakítása, a nemesség adómentességének az eltörlése, de az ára Magyarország államiságának megszűnése is lett volna, hasonlóan a Cseh Királysághoz. Magyarországnak az örökös tartományok szintjére való súlyosítására vonatkozó terv állam- és közigazgatási, valamint telepítéspolitikai szempontból lett megfogalmazva. Célul tűzte ki a németek szervezett betelepítését Magyarország területére. Tény, hogy ez az elképzelés totalitárius volt, ami, ha a 20. század elején került volna megfogalmazásra, már fasizmusnak neveznénk. Persze, attól függően, hogy melyik – 1918 után győztesnek vagy vesztesnek nyilvánított – államhatalom fogalmazta volna meg.

Azok a magyarok, akik 1918 után, a Habsburgok által az európai kontinensen utolsóként képviselt dinasztikus politika veresége nyomán lettek elcsatolva a történelmi Magyarországtól, pontosan tudják, hogy minden igazgatási átszervezési javaslat, közjogi kísérlet és településfejlesztési terv az ő felszámolásukat célozta mind Romániában, mind Csehszlovákiában. Ezek az utódállami elképzelések semmiben sem különböztek Kolonich terveitől és Mária Terézia telepítési gyakorlatától. Ez utóbbival összefüggő kataszteri átrendezésnek egyik gyötrelmes következményét a mai napig kell szenvednünk, a 15 esetleg 17 méter szélességű háztelkeket, amelyekre csak egy szoba szélességű házat lehet építeni.

A betelepítési szándék és a közigazgatási és terület átszervezési tervek 1686 után a Magyar Királyság területére vonatkozóan tehát ugyanúgy voltak elképzelve, mint 1918 után az elcsatolt magyar területekre – nyelvileg és közigazgatásilag kell felszámolni a magyarságot.

Érdemes csupán végigfutnunk egy népességi adatsoron. 1480 tájkán az akkori Magyar Királyság lakóinak 85%-a magyar volt, a többi német és szláv. A hódoltság végén a magyar népesség aránya a Királyság területén a visszafoglalt területekkel együtt valamivel még meghaladta az 50%-t, II. József császár uralkodása idején pedig már csak 38%-nyi volt – ez utóbbi állapot Mária Terézia telepítési politikájának az eredménye. Ugyanakkor nem vonható kétségbe, hogy az ország gazdasági fellendítése lehetetlen volt a népesség lélekszámának növelése nélkül, amit az akkori népszaporulat természetes úton nem tett lehetővé. A hódoltság során elszenvedett néppusztulást csak betelepítéssel lehetett helyettesíteni.

***

Az Osztrák-Magyar Kiegyezésnek nevezett esemény magyar történelmi előzménye azonban vitathatatlanul a reformkorban gyökerezik, amiről én még hatvan évvel ezelőtt „nemzeti megújulás” korszakaként tanultam, ami sem szó szerint, sem fogalmilag nem reformot jelent, hanem megújulást. A reform múltba tekintő fogalom, a megújulás a jövő felé nyitó. A kettő között azonban az akkori magyarországi „reformkori” gondolkodásban jelentős átfedés tapasztalható.

Ennek példájára álljon itt egy idézet a magyar romantika jeles költőjétől, Vörösmarty Mihálytól. A Zalán futása, 1825-ben írt című hőskölteményének kezdő soraiban ez áll:

„Régi dicsőségünk, hol késel az éji homályban?
Századok ültenek el, s te alattok mélyen enyésző
Fénnyel jársz egyedül. Rajtad sűrű fellegek, és a
Bús feledékenység koszorúatlan alakja lebegnek.”...

Kétségtelen, hogy ez nem a nemzeti megújulásra, hanem a múltba tekintésre utal. Ezzel szemben, vagy párhuzamosan álljon itt egy idézet Kossuth Lajostól 1844-ből: (Pesti Hírlap, 1844. május 5.)

„Mit teszen e szó »átalakulás, nemzeti újjászületés«? A ki honunkban nem csak divatból, vagy majmolásból, vagy képmutatásból vallja magát a reform barátjának, a haladás emberének, hanem magának politicalai működése czéljáról, irányáról számot adott, s tisztán tudja, hogy mit, s mennyit akar? annak e szó »átalakulás, nemzeti újjászületés« mást nem jelenthet, mint azt, hogy honunkban az alkotmányos szabadság ne legyen privilegizált osztályoknak a nép szolgaságán épülő kiváltsága, hanem legyen az egész magyar népnek közös osztatlan tulajdona.”

Nem kívánom szembeállítani Vörösmartyt Kossuthal, azaz a nemzeti romanticizmus képviselőjét a nemzeti liberalizmus megjelenítőjével, de mindkét jelenség jellemzője a reformkornak. Görgey a hadvezér lóg ki a sorból, mert ő stratégia volt, akárcsak Széchenyi. A múltba tekintés és az újjászületés kettőssége azonban fennállt 1867 tájkán is. Mi volt a valódi feladat: a császári fennhatóság leépítése, a korábbi magyar állam újraépítése vagy egy újkori magyar állam megszervezése?

A romantikus múltba tekintés és a megújulási akarat egyidejűsége a „kiegyezés” korának is a sajátossága. Modernizálni kell, ugyanakkor újra kellene teremteni azt a múltat időző fényt, ami-

kor a magyar államiság és a magyar nemzet erős volt. Ezen kettősség fölött nem szabad el-siklanunk, mert politikailag ez határozta meg a kiegyezésnek nevezett esemény irányát, ki-menetelét és következményeit.

***

A magyar fél ugyan következetesen a Pragmatica Sanctio talaján állt, ugyanakkor a Magyar Királyság és a Habsburg Birodalom egyéb részei között perszonális uniót képzelt

el, ahhoz hasonló, mint Luxemburgi Zsigmond idején volt, aki egy személyben volt magyar, német és cseh király, német-római császár, de ezek az országok illetve államalakulatok egymástól függetlenek voltak. Legalábbis Deák Ferencnek ehhez hasonló volt az eredendő elképzelése, oly módon, hogy Magyarország alkotmányos királyságként létezzen, ahol az Országgyűlés ellenőrzi a királyt. Deák gondolkodásmódja szerint a pénzügyek, hadügy és a külügyek sem lettek volna közösek. Jellemző, hogy a tárgyalásokon Deák nem vett részt, azokat elsősorban Andrassy Gyula és Eötvös József bonyolította. Ezért nem árt némileg felülbírálni eddigi ismereteinket, miszerint Deák lett volna a „kiegyezés” megalkotója, inkább az ötletadója volt, de nem ő szabta meg az irányát, ugyanakkor a tárgyalásokon kialakult helyzeteket az ő szakfelügyelete alatt igyekeztek kezelni. Ugyanezért Kossuth is címzettet tévesztett, amikor 1867 májusában, a Cassandra levélben Deákot hibáztatja amiatt, hogy a külügy és a hadügyek fölötti döntésjogot a császár jogkörében hagyták. Annak ellenére, hogy Kossuthnak igaza volt, ami rövidesen ki is derült a Bécs-Berlin tengely megalkotásával, ami egy kizárólagos külpolitikai elkötelezettségről szólt, majd 1914-ben a hadüzenettel.

Deák nem volt jelen 1867. június 8-án a Budavári Mátyás templomban I. Ferenc József királlyá koronázásán sem, amit úgy is lehet értelmezni: semmi közöm hozzá és a „kiegyezéshez”.

***

Ma már egyértelmű, hogy a magyar engedmények nélkül aligha lehetett volna rövid idő alatt tető alá hozni a „kiegyezést”, de lehet, hogy egy-két év alatt el lehetett volna jutni a megegyezésig. Az államigazgatás szempontjából voltak ettől kellemetlenebb engedmények is, hiszen 1867 márciusában, miután februárban a császár egyetértett azzal, hogy Andrassy Gyula álljon Magyarország kormányának élén, de ahhoz kötötte a tárgyalások további menetét, hogy a magyar fél ismerje el az ő legfelsőbb hadúri jogát, a kormányzati előterjesztések (törvényjavaslatok és módosítási javaslatok) előzetes jóváhagyásának jogát és az országgyűlés felosztatásának jogát. Ami azt jelentette, hogy ha ezt elfogadja a magyar fél, akkor a császár Magyarország királyaként ugyanazt teheti, amit tett császárként a Zsitvatorok-i és a Vasvár-i béke megkötésekor. A magyar fél ezt a követelményt március 17-én elfogadta, amivel rosszabb jogi helyzetbe vezette Magyarországot, mint amiben volt 1848 előtt.

Kérdés, kit sürgetett jobban az idő, a bécsi udvart vagy a pesti politikusokat? Tény, hogy ha

akár egyiknek, akár a másinak a helyébe képzelem magamat, egyformán tűkön ülök. Kissé emlékeztet engem ez a helyzet az 1990-es évekre, amikor Magyarországnak feltételként szabták a német-lengyel alapszerződés példájára a környező államokkal való alapszerződés megkötését. Az archeotípus, magyarul az őskép minta, a Magyarország és Ukrajna közötti alapszerződés, amit 1991 novemberében véglegesített Magyarország Kormányának Külügyminisztériuma és december 6-án írta alá a kormányfő, anélkül, hogy ezt a külügyminisztère tartalmilag ellenőrizte volna. Ennek a szerződésnek a sajátossága az, hogy semmilyen működtetési mechanizmust nem tartalmazott az Ukrajna területén élő magyaroknak a jogai vonatkozásában. Ugyanakkor tudatosítani kell, hogy Magyarország akkori kormánya magát nemzeti kormányként fogalmazta meg és a miniszterelnök felelősnek érezte magát 15 millió magyarért.

A soron következő miniszterelnök 1994-ben pedig kijelentette, hogy Magyarország NATO és EU-s csatlakozása érdekében hajlandó aláírni alapszerződésként a szomszédos államokkal egy üres papírlapot is, amit ők tölthetnek ki. Ezt az én jelenlétemben jelentette ki 1994 őszén.

***

Kiegyezés!

Az én magyar nyelvérzésem szerint ez nem egy közéleti gondolkodást sejtető szó. Nem kívánok nyelvészeti kérdésekkel foglalkozni, de nem értem a tárgyra vonatkozó pontos jelentését. Ha egyezkedem valakivel, akkor megegyezünk, megállapodunk vagy sem. Ha birkózunk valakivel és nem győzzük le a másikat, akkor döntetlen eredményre jutunk, azaz egyenlők leszünk. A kiegyezés azonban olyan piaci eseményre utal, amelynek az előzménye alkudozás, amikor például a döglött disznót frissvágásúként akarjuk a másik nyakába sózni. Mindkét fél tudja, mi a valóság, de mindkettő szemet huny fölötte, mert az egyik eladni akar, a másik pedig olcsón venni. Ezt nevezik kompromisszumnak, amit lehet alkuként, de megállapodásként is értelmezni, a vesztesek azonban a vásárlók lesznek, noha ők a felhasználók, másként: a céltömeg.

Értem én a százötven évvel ezelőtti magyarországi középosztály helyzetét, hiszen, az én dédapám, elszegényedett arisztokrata származékként, postafőnök volt Penc községben. A család a szabadságharc következményeként szóródott szét. Mindenki egyfajta nyugalomra vágyott, a fiatalabbak pedig vagyonosodásra. Értem az akkori közhangulatot, hiszen a többnemzedéknyi emlékezetem kb. 170 évet ölel fel. Magyarország akkori lakossága, polgárai, az ország lakói nyitásra vágytak. Deák Ferenc is érezte és értette ezt a közegnyomást, hiszen ő is egy birtokos nemes család leszármazottja volt, amely társadalmi réteg számára létérdek volt a gazdasági fölemelkedés.

Értem én a Habsburg császári udvarnak nem csupán eladósodása miatti baját, hanem külpolitikai elszigetelődését is, hiszen hét év leforgása alatt minden lokális háborúját elvesztette. Solferinonál 1859-ben vereséget szenvedett a franciáktól és le kellett mondani az észak-itáliai területeiről is, 1866-ban pedig a poroszokkal szemben vesztesként hagyta el a königrätzi harcmezőt. Ráadásul évek óta farkasszemet nézett az államcsöddel.

A szabadságharc leverése utáni megtorlás korszakát, amelyet Julius Jacob von Haynau neve

fémjelzett és az aláírása halálraítéltek sorát jelentette, egy kevésbé félelmetes, de ugyancsak történelmileg idejétmúlt korszak váltotta fel Alexander Bach belügyminiszter és Kempen csendőrfőparancsnok által képviselt neoabszolutizmus, ami akkor már talán egyedüli volt Európában, Oroszországot nem tekintve. A bécsi udvar érezte, hogy Solferino után engedményeket kell tenni, és ha elindul a lazítás, annak ki tudja, hol szakad vége. Ebben az esetben úgy tűnik, hogy létezett egy mérsékletesség, aminek birtokában volt a bécsi Udvar és a Magyar Királyságot újraélesztő politikai erő is. A kérdés, hogy miért csak egy hatalomelosztási egyezményre voltak képesek és miért nem tudták megteremteni egy modern Közép-európai államszövetség alapját? Miért nem lehetett a harmadik történelmi elemet, a Cseh Királyságot is belevonni ebbe? Miért kellett a francia államnemzet elképzelést követnie a magyarországi politikának, száz év késéssel? Hiszen már 1848-ban egyértelmű volt, hogy miként lehet a nemzeti törésvonalak mentén megrendíteni a modernizációt. Már a kiegyezés előtt is eléggé egyértelmű volt, hogy a dinasztikus politika a múlté, a modern hatalmi politika a befolyási övezetek kialakítására törekszik, aminek egyik eszköze a létező birodalmakon belüli törésvonalaknak a kihasználása.

Tény, hogy a magyar konzervatív gondolkodás irányította az 1867-hez vezető utat, ami akkor ennek a dicsőségét hozta meg, de történelmi következményében a csődjét is eredményezte. Nem véletlen, hogy Deák Ferenc nem vett részt Ferenc József koronázási ünnepségén.

Lehet-e a két ellentétes eredményből – az 1867-es sikerből és az 1918-as összeomlásból – levonni tanulságot vagy csupán vitatkozni tudunk azon, hogy milyen megoldás lett volna jobb, mint ahogy máig vitatkozunk azon, hogy 1849-ben Kossuthnak vagy Görgeynek volt-e igaza – Budát kell-e ostromolni vagy Bécsset kell elfoglalni. A közgondolkodásunk máig nem tud dönteni, hogy a látványos vagy a műveleti megoldás helyesebb-e, pedig azt kellene tudatosítani, hogy mindkettőre szükség van, de mindent a maga idején. Csakhogy az nem világos sokak számára, még a felelős döntéshozók számára sem, mikor minek van itt az ideje. Pedig a prédikátor könyvében is részletezve meg van írva, hogy mindennek megvan a maga ideje.

Kegyelet

Elhunyt Schrantz György, a Csallóköz festője

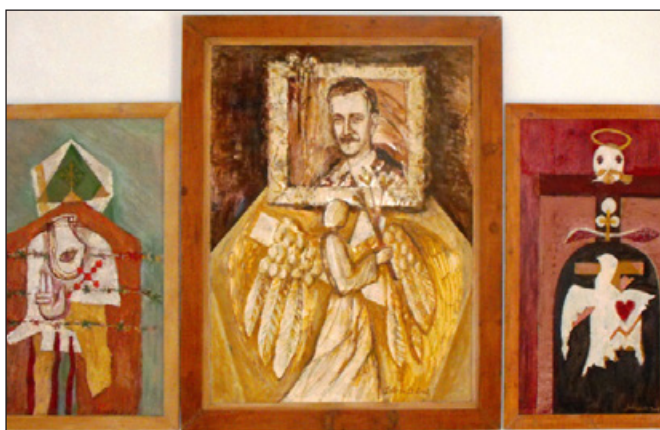
Szeptember közepén még részt vett azon a kiállításmegnyitón, melyet jubileuma alkalmából a Csemadok Pozsony Óvárosi Alapszervezete szervezett meg tiszteletére. A kiállításnak a Szív a palettán beszédes címet adták a szervezők. A kiállítás október végéig volt látogatható. Schrantz György hetvenöt éves volt, súlyos betegség után, október 30-án érte a halál, temetése november 6-án volt a somorjai temetőben.

Schrantz György 1942. június 9-én született Somorján. 1959-ben érettségizett, majd a Lonsongi Építészeti Középiskolában tanult. Építésvezetőként dolgozott, miközben felvételizett a Pozsonyi Képzőművészeti Főiskolára. A Főiskolán Dezider Milly, Ján Mudroch és Orest Dubay keze alatt végezte el a grafikai szakot. Nemcsak művész volt, közéleti ember is, bizonyítja ezt az is, hogy számos kezdeményezésnek tagja, mozgatórugója volt.

Műveivel, grafikáival és illusztrációival számos kiállításon vett részt, külföldön és idehaza egyaránt. 1989 után részt vállalt a Szlovák Képzőművészeti Unió és a Szlovákiai Magyar Képzőművészeti Társaság munkájában.

A Pozsonyi Műterem szabad művészeti társaság tevékenységét is segítette, ebből jött létre hat évvel ezelőtt a Pozsonyi Magyar Galéria. Tevékeny tagja volt a Csemadok óvárosi alapszervezetének is.

Művészetében elsősorban a csallóközi táj felé fordult. Nostalgiaival tekintett vissza gyermekkor tájaira. Nagyon szerette a csallóközi tájat, gyakori témája volt a síkság, holott alapvetően az alakbrázolás híve volt. Alakbrázolásában elsősorban a női testet és lelket rajzolta meg, ez mellett szívesen fordult a múlt felé is. Bibliai témák, a mitológia és a legendák is gyakori témái voltak. Ezek színárnyalatai szintén gyakran a csallóközi táj színvilágát hozták el a néző számára.

Schrantz György Az áldozat oltárán című műve (Fotó: erdosrendhaz.hu)

N.T.

Benkő Géza színművész (1969–2017)

Felfoghatatlan, de sajnos igaz a hír: a kiváló felvidéki magyar színművész, Benkő Géza vasárnap délelőtt Szerencsen tragikus hirtelenséggel elhunyt. Végso búcsút november 23-án csütörtökön, 13 órakor vesznek tőle a komáromi római katolikus temetőben.

Nyughatatlan lélek volt, állandóan úton. Kiskövesdről indult, s hiába játszott Kassán és Komáromban is főszerepeket, sehol sem tudott letelepedni. Új és új lehetőségeket keresett, autóval vagy biciklivel, profi társulatban, barátokkal vagy egyedül a színpadon. Pár napja még Uppsalában egykori „jókais” színésztársával, Tóth Attilával, Tatalival nyomta a Felvidéki kultúrsokkot, szerdára Rimaszombatba várták, pénteken Szerencsen a Sári bíró címszerepében mutatkozott volna be. Ma 10.32 órakor teljesen váratlanul, mindannyiunk megdöbbenésére ez az út végleg lezárult.

(...)

Azon kevés szlovákiai magyar színészeink közé tartozott, akit megtalált a film is, Martin Šulík két rendezésében (Gyöngédség, Vidék) foglalkoztatta, a komáromi Molnár Csaba filmjeiben is otthonosan mozgott, ahogy magyar és szlovák szappanoperák is számítottak a rutinjára. Sokan a Jóban Rosszban, míg a szlovák nézők a Panelákban (Panelház) találkozhattak vele. S ha még akadt szabad ideje, akkor önálló estjeivel is járta a vidéket (A pokol tornácán, Csak egy menet, A nagy (cseh)szlovákiai magyar csönd), de például nem hiányozhatott a Tompa Mihály Országos Szavalóverseny zsűrijéből sem, s még a slam poetry is megtalálta.

Ahogy Molière, Kaszás Attila, Timár József vagy Márkus László, Benkő Géza is a színpadon halt meg. Váratlanul, felfoghatatlanul. A napokban, születésnapja tájékán a közösségi oldalán mintha ezt az alig 48 évet foglalta volna össze, idézzük: „Itthon maradtam, //mer’ hű-de-magyar-vagyok, //Nem mentem el a fenébe. //Lassan fél évszázad terhe //Nyomja a vállam, //Egyenes a gerincem, //Mégis görbe a hátam. //Futok egy jobb jövő felé, //De lassan kifutok az időből, //Nem tudom, meddig futja még //Hanyatló erőmből”//.

Géza, mintha valamit nagyon megsejtettél volna. Deres már a határ, holnapra havat is mondanak. De azért majd üzend meg nekünk, itt maradt halandóknak, melyik lesz az első főszereped ott fenn, az égi társulatban.

Részletek **Juhász Dósa János** írásából
(az egész cikk a Felvidék.ma portálon olvasható)

Duka Zólyomi Emese is elment

Duka Zólyomi Emese mindig mosolygott, mindig vidám volt, pedig már gyermekkorában megtapasztalta az élet árnyoldalát is, ennek ellenére azt vallotta magukról, hogy mindig vidám család voltak. Emese idén novemberben megkapta a Harmónia Életműdíjat. December 4-én végleg elköltözött a földi életből.

Több csodás emlékem van a családról, s köztük róla is. A Pozsonyi Casinóban 2013. október 8-án, Duka Zólyomi Árpád halála után volt egy beszélgetés a politikus lánytestvéreivel. Duka Zólyomi Emese és Ildikó a szépre emlékeztek, pedig mindannyian szomorúan vettük tudomásul, hogy a sokunk által kedvelt Árpád elment. És most Emese is követte őt.

Duka Zólyomi Norbert, az édesapja a felvidéki magyarság kiemelkedő alakja volt, nem csoda, hogy gyermekei, így Emese is az általa járt útra tértek, annak minden nehézsége ellenére. Az édesapát a második világháború után bebörtönözték politikai szerepvállalásáért, szabadulása után fizikai munkából élt, majd tanári oklevelet szerzett. Pozsonyból Taksonyba telepítették ki a családot, embertelen körülmények közé, így nevelkedtek a gyerekek, mégis boldogok voltak, legalábbis így emlékezett vissza azon a napon Emese és Ildikó is. A nehézségek ellenére mind-egyikük boldogult az életben. Emese mindig optimistán tekintett a jövőbe, pozitív kisugárzása volt.

Szakmai körökben elismert könyvtárossá vált, a felvidéki zenei élet segítőjeként szintén elismert szakember lett, ezért is jutalmazták díjjal november végén. Mindezt küzdelmek árán kellett elérnie az előző rendszernek „köszönhetően”, az értelmiségi család tagjait édesapjuk tevékenysége miatt ugyanis sokszor hátrányos megkülönböztetésben részesítették.

Duka Zólyomi Emese 1944. augusztus 15-én látta meg a napvilágot Pozsonyban. Szülővárosában érettségizett 1961-ben, majd elvégezte a konzervatórium fuvola szakát. 1979-ben szerzett oklevelet a Comenius Egyetem zenetudományi szakán, 1981-ben doktorált. 1969-től 2004-ig az Egyetemi Könyvtár zenei szekcióját vezette, 1990-től 1997-ig a nyitrai Konstantín Filozófus Egyetemen oktatott.

Több szervezetben töltött be tisztséget, húsz éven át, 2010-ig vezette a Szlovákiai Magyar Zenebarátok Társaságát. Számos zenei vetélkedő megszervezése fűződik a nevéhez. A Kadosa Pál Zongoraverseny és a Bartók Béla Zenei Találkozó egyik alapítója, állandó szervezője, a Csengő Énekes Gyermekek- és Ifjúsági Kórusok Országos Találkozásójának egyik főszervezője volt. Több lapban publikált, számos előadás, szeminárium, énekkarok alapítása fűződik a nevéhez.

Emese, nyugodj békében!

Neszméri Tünde

Díjak, kitüntetések

Felvidéki újságíró is kapott Junior Prima díjat

Magyarországon dolgozó felvidéki újságíró is megkapta a Junior Prima díjat a november 20-án Budapesten megtartott díjátadón. Az elismerést 2007. óta osztják ki, az idei évben pedig már határon túli szerző is megkaphatta a Junior Prima-díjat, amely mintegy kétmillió forintos pénzjutalommal is jár.

A Junior Prima díjat 2007 óta osztják ki. Ekkor döntöttek úgy a Prima Primmissima díj életre hívói, hogy önálló díjjal jutalmazzák a kiemelkedő teljesítményt nyújtó harminc év alatti fiatalokat. A Junior Prima díjnak öt társalapítója van, mindegyikük egy-egy önálló kategória mecénási feladatait vállalta fel. A sajtó kategóriában kiosztott elismerést a kategóriánként tíz kiemelkedő eredményt felmutató harminc év alatti tehetség kaphatja meg.

Az idei évben 37 jelölből 28 jutott be a második fordulóba, közülük választotta ki a zsűri a győzteseket. Hatan vehették át a sajtó kategóriában a Junior Prima díjat hétfőn Budapesten, idén először határon túliakat is lehetett jelölni – közölte az MTI.

Az átadóünnepségen Krizsán László, a díj mecénási feladatait 2014 óta ellátó KAVOSZ Zrt. vezérigazgatója kiemelte: nagy az érdeklődés az elismerés iránt. Megemlítette: idén először indulhattak a kétmillió forintos pénzdíjjal is járó versenyben határon túli magyar pályázók, akik közül ketten is átvehették az elismerést. Hozzátette: azért is különleges az idei év, mert míg tavaly férfitöbbség volt a díjazottak között, most kizárólag nők nyerték el az elismerést – írja tudósításában az MTI. Krizsán szerint komoly és mély díjjá érett az elismerés, amely valódi visszajelzés a harminc év alattiak számára munkájukról, a kollégáiknak pedig jelzés.

Az Ungváron megjelenő Kárpáti Igaz Szó újságírója, Simon Rita laudációjában elhangzott, hogy szép magyarsággal, kiegyensúlyozottan és közérthetően megírt, ifjúsági és oktatási témájú riportjait ismerte el a zsűri, Martin Wanda divat-, koncert- és szociofotóiról, hogy fiatal kora ellenére kiállításával nemzetközi ismertségre és elismertségre tett szert, míg a szlovákiai születésű Köpöncei Csilla (Magyar Idők) esetében azt emelték ki, hogy elszántsággal, kitartással és lelkiismeretességgel nyúl olyan összetett témákhoz, mint a mezőgazdaság, a vidékfejlesztés és a környezetvédelem.

Az Ungváron megjelenő Kárpáti Igaz Szó újságírója, Simon Rita laudációjában elhangzott, hogy szép magyarsággal, kiegyensúlyozottan és közérthetően megírt, ifjúsági és oktatási témájú riportjait ismerte el a zsűri, Martin Wanda divat-, koncert- és szociofotóiról, hogy fiatal kora ellenére kiállításával nemzetközi ismertségre és elismertségre tett szert, míg a szlovákiai születésű Köpöncei Csilla (Magyar Idők) esetében azt emelték ki, hogy elszántsággal, kitartással és lelkiismeretességgel nyúl olyan összetett témákhoz, mint a mezőgazdaság, a vidékfejlesztés és a környezetvédelem.

Köpöncei Csilla a Magyar Idők munkatársa. A lap internetes kiadása örömmel fogadta a hírt: „A szakmai és közéleti szereplőkből álló zsűri úgy látta: munkatársunk elszántsággal, kitar-

Köpöncei Csilla (Fotó: magyaridok.hu)

tással és lelkiismeretességgel foglalkozik nap mint nap olyan összetett témákkal, mint a mezőgazdaság, a vidékfejlesztés és a környezetvédelem.”

Köponcei Csilla neve a felvidéki újságolvasók számára talán kevésbé ismerős, hiszen nem dolgozik egy hazai lapnak sem. Az ipolyviski születésű fiatal újságíró a Budapesti Kommunikációs és Üzleti Főiskolán Kommunikáció és médiatudomány szakon, majd nyomtatott sajtó szakon szerzett diplomát. Dolgozott a Napi Gazdaság, a Magyar Hírlap és a Magyar Nemzet szerkesztőségében. 2015 óta pedig a Magyar Idők újságírója.

A Junior Prima díjhoz ezúton is gratulálunk!

N.T.

A Bethlen Gábor-díj Csáky Pálnak

Erdély nagy fejedelmének születésnapja szerencsés fordulópont november közepén: a hónap eleji csöndes emlékezés eltávozott szereteteinkre, majd a nemzeti gyásznapi közösségi fájdalom után a csakazértis megmaradás örömét, a magyarságért való áldozatos munka értelmét idézi évről évre az az ünnepség, amelyen a Bethlen Gábor Alapítvány díjait vehetik át néhányan a legmértőbbek közül.

A Bethlen Gábor Alapítvány díjátadó ünnepsége a Pesti Vármegyeházán valósult meg november 15-én. A kuratórium az idén a Bethlen Gábor-díjat Csáky Pál felvidéki írónak, politikusnak, Európa Parlamenti képviselőnek ítélte, akinek munkásságát Lezsák Sándor, az Országgyűlés alelnöke, a BGA Kuratórium elnöke méltatta. Hangsúlyozta, hogy Csáky Pálnak mind írói, mind politikai munkássága eljutott arra a csúcra, amely méltóvá teszi erre az elismerésre. Mint írónak, mindig fő témája a Felvidéken őshonos magyarság múltja, jelene, kultúrája, mint politikus sokat tett Pozsonyban, Prágában, Brüsszelben és Strassburgban e nemzettrész szlovákiai jogaiért.

Lezsák Sándor részletesen tekintett végig a kitüntetett életútján, kezdve azon, hogy születési éve 1956, és ezt mindig sorsszerűnek érezte. Szépirodalmi műveit idézve mutatta meg, hogyan jelentek meg ezekben Csáky Pál életének meghatározó fordulatai a családban kapott hagyományoktól, a gyermekként megélt 1968-as eseményekig, s az azt követő elnyomásig, a nehezen, cseh egyetemen szerzett diplomáig. Hogyan kapcsolódott be a 80-as évek budapesti ellenzéki köreibbe, majd a rendszerváltás után már a felvidéki magyar politikai életbe, amelyben hamar-

Csáky Pálnak a díjat Lezsák Sándor, író, országgyűlési alelnök, a BGA Kuratórium elnöke és Rieger Tibor szobrászművész nyújtották át

san a vezető személyiségek között, különböző funkciókban küzdött a magyarságot sújtó kollektív bűnösség eltörléséért, az elkobzott javak visszaadásáért, a nyelvhasználat jogáért, a 400 ezer felvidéki magyar katolikus anyanyelvű főpapjaiért.

Csáky Pálnak a díjat Lezsák Sándor, író, országgyűlési alelnök, a BGA Kuratórium elnöke és Rieger Tibor szobrászművész nyújtották át (Fotó: Dunajszky Éva/Felvidék.ma)

Amit nem tudott elérni otthon, azért küzdött tovább az európai uniós fórumokon. Ennek részletezése, valamint Csáky Pál eddigi kitüntetései felsorolása után Lezsák Sándor laudációját azzal zárta, hogy a Bethlen Gábor-díjat a kuratórium azoknak ítéli, akik munkásságukkal a nemzeti reneszánszra érett magyarságot gyarapítják.

Cservenka Judit

Felvidékieket is kitüntetett a Horthy Miklós Társaság

A hétvégén tartotta éves rendes közgyűlését Budapesten a Horthy Miklós Társaság, mely alkalomból a szervezet által alapított díjak és elismerések átadására is sor került. A díjazottak között felvidékieket is találunk, mint ahogy portálunk állandó szerzője is elismerést vehetett át.

A Szent Margit Gimnázium dísztermében összegyűlt mintegy kétszáz fő részvételével a közgyűlés a Magyar Hiszekeggyel vette kezdetét, majd fejet hajtottak az idén elhunyt tagtársak – v. Kovács György Antal és Fehérváry Zoltán – emléke előtt. Ezt követően Zetényi Csukás Ferenc, a Horthy Miklós Társaság elnöke köszöntötte a közgyűlés résztvevőit. A közgyűlés „hivatalos” napirendi pontjain túl kulturális műsor, előadások, a Társaság 2017-es tevékenységét bemutató vetítés gazdagította a programot. „Babucs Zoltán hadtörténész kiváló és szemléltető előadása, Fazakas János mértéktartó prózája mellett, Publik Antal előadóművész szívet melengető, hazaszeretetet hirdető verse, vagy a 15 éves Vass Ildikó szépen intonált éneke, avagy az ismert és elismert Éliás Tibor csodálatos dalai sokaknak csaltak könnyet a szemébe” – számolt be a társaság elnöke, Zetényi Csukás Ferenc.

A Horthy Miklós Társaság Egyházi Érdemkeresztje kitüntetését Kis-Csáji Julianna nemeshodosi református lelkész vehette át, aki a „leleplezhetetlennek nyilvánított”, a Társaság által adományozott Horthy-mellszobrot a nemeshodosi lelkészi hivatalban helyezte el. A Horthy Miklós Társaság Egyházi Érdemkeresztjét megkapta még dr. Déva Ferenc katolikus pap és Balázs László unitárius lelkész is.

A Horthy Miklós Társaság Érdemérem kitüntetéssel ismerték el a portálunkon igen népszerű történelmi rovat

Babucs Zoltán (középen), portálunk állandó szerzője is a kitüntettek között (Fotó: HMT)

Vörös Szabolcs (f) és Mede Ferenc (Fotó: HMT)

állandó szerzőjét, a kiváló hadtörténész Babucs Zoltánt, aki egyúttal különdíjban is részesült. Elismerést kapott a Horthy Miklós Társaság felvidéki „motorja”, Szamák Zsuzsanna is. A Társaság különdíját még két felvidéki kapta meg: Mede Ferenc vállalkozó, valamint Vörös Szabolcs villamosmérnök, aki az emlékezetes nemeshodosi „akció” idején tett bejelentést arra vonatkozóan, hogy a következő felvidéki Horthy-szobor számára méltó helyet biztosítana.

Utóbbi a díj átvétele után úgy fogalmazott, bár „ez az első díjam az életemben, de azt sem bánom ha az utolsó, hisz Horthy Miklós példája számomra minden ami a tevőleges politizálást jelenti Magyarország felszabadítása érdekében.”

Zetényi Csukás Ferenc örömmel jelentette be, hogy megalakult a Társaság felvidéki elnöksége, melynek elnöke Mede Ferenc lett.

A közgyűlés a Szózat közös eléneklésével zárult.

Borbély Alexandra Európa legjobb színésznője

Négy jelölést kapott (Enyedi Ildikót jelölték a legjobb rendezésért és forgatókönyvért járó díjra, s a film maga is jelölést kapott), egyet díjra is váltott Enyedi Ildikó Testről és lélekről című alkotása, amely idén februárban elnyerte az Arany Medvét Berlinben, és amelyet Oscar-díjra is jelöltek. A tegnapi megtartott EFA-gálán a nagycétényi Borbély Alexandra átvehette a legjobb női alakításért járó elismerést, olyan nagyjágyúkat megelőzve, mint Isabelle Huppert vagy Juliette Binoche.

Borbély Alexandra a díjátadón.
(Fotó: Tobias Schwarz / AFP - index.hu)

Ahogy annak idején nem akarta elhinni azt sem, hogy a film megkapta az Arany Medvét, most is zokogva mondott köszönetet a díjért Berlinben, ahol átadták az idej európai filmes elismeréseket. Nála valamivel bőbeszédűbb volt Enyedi Ildikó, a film rendezője, aki szerint is „Nagyon nagy boldogság Alexandra díja. Sok-

szor elmondtam, de nem lehet elégszer, hogy mennyire különleges élmény volt számomra együtt dolgozni vele, tanúja lenni annak a csodálatos, belülről jövő metamorfózisnak, amivel átalakult ennek a filmnek a főszereplőjévé, Máriává. Sok igazán tehetséges, izgalmas színésznőt ismerek, közülük is kiemelkedik azzal az elképesztően széles skálával, aminek minden szegmensét még nem is volt alkalmam megmutatni, pedig sokféle szerep megtalálta már, eddig főleg színházban. Hozzon neki ez a nagy elismerés sok, boldog, önfeledt munkát, igazi kibontakozást!”

Ahogy Alexandráról már megírtuk, a zoboraljai Nagycétényből jutott fel a csúcsra. Komáromban, a Selye János Gimnáziumban érettségizett, s bár próbálkozott Pozsonyban is, végül a budapesti Színházművészeti Egyetemen kötött ki. Ennek elvégzése óta a budapesti Katona József Színház tagja.

A filmet Magyarországon eddig több mint 90 ezer néző látta, de eljutott számos országba, így az Egyesült Államokba, de még Szlovákiába is. Enyedi alkotása egy ugyancsak különös férfi-nő kapcsolatot mesél el, egy rendkívül zárkózott nő és egy magányos férfi egymásra találását. A férfit Morcsányi Géza játssza a filmben, aki a könyves szakmából (évtizedekig vezette a Magvető Könyvkiadót) érkezett a filmvászonra, de a filmben szerepet kapott Schneider Zoltán (aki szinte egyetlen idej magyar filmből sem hiányzott), Tenki Réka, Mácsai Pál, Jordán Tamás és Borbély Alexandra életbeli párja, Nagy Ervin is.

Az EFA (Európai Filmakadémia) gáláján Ruben Östlund filmje, az idén Cannes-ban fődíjat kapott A négyzet kapta a legjobb filmnek járó elismerést, a svéd-német-francia-dán koprodukció a hét jelölésből ötöt váltott díjra. Östlund elnyerte vele a legjobb rendezésért és a legjobb forgatókönyvért járó Európai Filmdíjat is.

JDJ

Magyar Nyelvőr Díjat kapott Szabó Mihály Gizella

A Magyar Nyelvőr Díjat 2014-ben osztották ki először. Az elismerést olyan személyek kaphatják meg, akik sokat tettek a magyar nyelv ápolásáért Magyarországon és a külföldi területeken. A díjat a Magyar Nyelvőr Alapítvány alapította és osztja ki.

“Úgy határoztunk, hogy a határon túliak áldozatos munkáját mindenképpen megköszönjük azáltal, hogy a Magyar Nyelvőr Díj nekik szól, és utána döntöttünk arról, hogy a Magyarországon kiemelkedő munkát végző nyelvészeket is díjazzuk” – nyilatkozta az MTI-nek Kiss Róbert Richard, a Magyar Nyelvőr Alapítvány társadalmi tanácsadó testületének elnöke még 2014-ben, amikor első alkalommal ítelték oda az elismerést.

Ez idáig két felvidéki díjazottja van az elismerésnek, tavaly Vančóné Krommer Ildikót, a Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem tanárát ismerték el. Az idei évben pedig Szabó Mihály Gizella nyelvész, a Gramma nyelvi iroda vezetője kapta meg a Magyar Nyelvőr Díjat.

December 21-én az Országházban adták át az idei elismeréseket. Magyar Nyelvőr elismerő oklevélben és különdíjban részesült: Majla Júlia pedagógus, aki néhai férjével, Majla Sándorral házról házra járva 1989 szeptemberében megpróbálta megállítani a magyar tannyelvű iskola

hanyatlását, gyerekeket toborozva a magyar óvodába, így őrizve és ápolva a magyar nyelvet.

Szabómihály Gizella nyelvész az indoklás szerint óriási munkát végzett és végez a felvidéki magyarság körében a magyar kisebbség anyanyelvű ügyintézésének, nyelvi jogainak az érvényesítése terén. Munkássága nélkülözhetetlen a magyar–szlovák és szlovák–magyar szaknyelvi, közigazgatási fordítások módszertanának, a szaknyelvi terminológia kidolgozásának területén, az egyetemi szakfordítói képzésben és a közigazgatásbeli anyanyelvi jogokért való folyamatos küzdelemben. Számos felvidéki eseménynek (pl. az Implom József helyesírási verseny felvidéki fordulójának, nyitrai magyar szakos egyetemisták magyarországi képzésének) kiváló szervezője.

Magyar Nyelvőr Díjban részesült továbbá Antalné Szabó Ágnes, akinek meghatározó mind az oktatói, mind a szakmai-tudományos és a szakmai közéleti, tudományszervezői tevékenysége. Laczkó Krisztina egyetemi docens is megkapta az elismerést, aki a Magyar Nyelvőr, az Anyanyelv-pedagógiai és a Névtani Értesítő című folyóiratok szerkesztője. Tíz éven át szerkesztette a Magyar Orvosi Nyelv című lapot. (Forrás: magyarnyelvor.hu, vilagszam.hu, adatbank.sk)

Magyar Nyelvőr Díjat kapott Laczkó Krisztina, Szabómihály Gizella /j2/, Antalné Szabó Ágnes és Majla Júlia felnőttképző. Mellette Keszi István, a Magyar Nyelvőr Alapítvány képviselője és Tuzson Bence államtitkár (Fotó: MTI/Illyés Tibor)

A Pósfá nyerte el a legjobb zenekar díját a Fölszállott a páván

Virágzó népi kultúránk. Ez járt az ember fejében, amikor a Fölszállott a páva mai döntőjét nézte. A Kárpát-medence néptánc- és népzenekeincse elevenedett meg a színpadon. Igaznak bizonyultak Csoóri Sándor szavai, miszerint „A múlt nem mögöttünk van, hanem bennünk.” Nekünk, felvidéki magyaroknak pedig igazi örömnép volt, hiszen a gellei Pósfá zenekar kategóriagyőztesként fejezte be a versenyt.

Csodálatos produkciókkal kápráztatták el a népzene és néptánc szerelmesei és aktív művelői a zsűrit, a nézőtérén ülőket és a tévénézőket. Felvidékiként persze elsősorban a Pósfá zenekar muzsikáját vártuk nagy izgalommal, amelynek tagjai a beharangozó kisfilmben a hagymakalendárium rejtelseibe avatták be a Páva nézőit. A színpadon pedig megint úgy húzták a talpalávalót, hogy ismét nem kellett csalódnunk. Jókedvű csallóközi nótáikkal vastapsra készítették

a nézősereget. Már ez is sejtette, hogy talán a zsűri is nagyra fogja értékelni a hallottakat.

Agócs Gergely dicsérettel kezdte a produkció értékelését, és elmondta, hogy a Csallóköz muzsikája nemcsak a 19. század romantikus zenéje, hanem itt most pont azt mutatták meg a fiúk, hogy miként muzsikáltak ezen a tájon akkor, amikor a dudáról vonós zenére váltottak a falvakban is. Megemlítette azt is, hogy Bihari János csallóközi

A Pósfai zenekar (MTI)

cigányprímás bandájában mindig volt dudás. Juhász Gyula csodálatos verssorait is felidézte a pusztákról, a népről, egy magyar világról, ahol ujjongva sírtak a melódiák.

„A ti kezeten is ujjongva sírtak ezek a dudánóták, pontosan úgy játszottátok, ahogy ezt szükséges játszani, szerintem tökéletes volt. Köszönöm” – zárta értékelését.

Zsuráfszky Zoltán annyit fűzött hozzá, hogy táncolni nehéz megtanulni, de így zenélni is nehéz lehet. „Szeretem azt a tiszta tekinteteket és azt a muzikalitást, ami árad belőletek” – mondta lelkesen. Megszólalt a zsűri elnöke, Sebő Ferenc is, aki szerint a fiatal zenészek nagy ravaszok, mert játszottak azoknak is, akik a régi zenét szeretik, meg azoknak is, akik az újat és gratulált nekik.

Ezek után már nem is lepődtünk meg, hogy a Pósfai maximális, vagyis 50 pontot kapott a zsűritől, és ezzel a hangszeres szólisták és zenekarok kategóriájában megnyerte a Fölszállott a pávát. Szép volt, fiúk!

A táncgyűttes kategória nyertese a Katotaszeg Legénytársulat, a táncos szólisták és táncos párok kategória legjobbja Fodor Mátyás, az énekes szólisták és énekegyüttesek kategória első helyezettje pedig a Pendely énekegyüttes lett. A díjazottak egyenként 2 millió forintot vehettek át, de 1 millió forintos különdíjak átadására is sor került. Az egyiket Potápi Árpád János államtitkár a nagyidai Ilosvai Selymes Péter Táncgyűttesnek nyújtotta át.

Az izgalom a műsor végéig kitartott, mindenki a közönségszavazás végeredményét várta. Ám előtte még, vendégprodukcióként, a Kodály Zoltán emlékévé apropóján, annak mintegy lezárásaként Székely fonójának egy részletét adta elő Molnár Levente operaénekes, a Magyar Állami Népi Együttes táncosainak közreműködésével. A legtöbb nézői szavazatot a gyimesi néptáncművelés gyöngyszemeit bemutató Tatrospart Néptáncsoport kapta, így övék lett a Páva közönségdíja. A Fölszállott a páva ötödik évada össztáncdal ért véget.

B.Vida Júlia

Reformáció 500: Ünnepi zsinat Rimaszombatban

A gályarab-emlékművet a "Lenyúlt a magasságból s felvett engem, s a mélységes vizekből kihúzott engem" Bibliai ige ihlette

A Szlovákiai Református Keresztyén Egyház Zsinata a reformáció 500. évfordulója alkalmából november 17-én emlékülést tartott Rimaszombatban. Átadták a Pálóczi Czinke István-díjat, felavatták a gályarabok emlékművét, s megnyitották a Csillagházat is.

Az ünnepség a református egyház központi megemlékezése volt, melyen részt vett az egyházmegyék elnöksége, az egyházközségek képviselői és közeleti személyiségek is. Az egyházi méltóságok mellett megtisztelte jelenlétével az ünnepséget többek között Latorcai Csaba, a magyar Miniszterelnökség társadalmi és örökségvédelmi ügyekért, valamint kiemelt kulturális beruházásokért felelős helyettes államtitkára, Hafenscher Károly, a Reformáció Emlékbizottság munkájának segítéséért felelős miniszteri biztos, valamint Haraszi Attila, Magyarország Kassai Főkonzulátusának főkonzulja.

A program az ünnepi zsinattal vette kezdetét a református templomban, ahol Szabó István püspök, a Magyarországi Református Egyház lelkeszi elnöke hirdette az igét. Prédikációját azzal kezdte, hogy bárhová megyünk is a Kárpát-medencében, mindenhol azzal az érzéssel találkozunk, mintha már jártunk volna ott, mindenütt otthon vagyunk egymásnál, ráismerünk önmagunkra, Istentől való megáldottságunkra. Kiemelte, hogy a reformáció 500. évfordulójáról a magyar kormány jóvoltából az egész Kárpát-medencében kitüntető módon emlékezhettünk meg.

„Ebben az esztendőben mindvégig azon töprengtem, hogyan zajlik majd ez az 500. évforduló, s én személyesen nem fogok-e ebből kimaradni?” – mondotta. Feltette a kérdést, vajon a közösségi élményeken túl az evangélium elérkezik-e a hívekhez, majd kérte, hogy mindenki forduljon Jézus Krisztus felé. „Krisztus addig él bennünk és tölti ki az életterünket, addig foglalja

A Pálóczi Czinke István-díj 2017-es kitüntetettjei: Harm Jan Boiten holland református lelkipásztor és Erdélyi Géza nyugalmazott püspök

el teljes egészében az életünket, amíg az isteni hívást meghalljuk és Isten felé közeledünk, a fény felé fordulunk” – mondta. Mint kifejtette, a fény mindenkire egyformán világít, s azt kívánta, hogy Krisztus tükröződjön vissza a lelkészek és híveik életén.

Lelkészszentelés, Pálóczi Czinke István-díj, nyugalmazott lelkészek köszöntése

A szószéki szolgálatot követően sor került a lelkészszentelésre. Mátyás Évát, Takács Klaudiát, Lőrincz Gábort, Molnár Viktort, és Haris Szilárdot szentelték fel a lelkészi szolgálatra. Ugyanakkor hat lelkipásztortól búcsúztak is, hiszen Kis Pál, Kis Pálné Tóth Ilona, Nátek Sándor, Szabóné Hires Erzsébet és Kuczy Lajos nyugdíjba vonulnak, utóbbi kettő nem tudott személyesen megjelenni.

Itt került sor a már korábban jóváhagyott Pálóczi Czinke István-díj átadására. A zsinat által alapított díjban idén Erdélyi Géza nyugalmazott püspök és Harm Jan Boiten holland református lelkipásztor részesültek. A díjazottakat Fekete Vince, főgondnok méltatta, s Fazekas László püspökkel közösen nyújtották át az elismerést, amely Pálóczi Czinke István arcképét és az egyház címerét ábrázoló ezüst emlékéremből és 1000 € jutalomból áll. A díjazottak köszönőbeszédet mondtak, Rákos Lóránt zsinati tanácsos pedig virággal köszöntötte őket.

Az ünnepi istentiszteleten énekekkel szolgált a Gömöri Református Egyházmegyei Lelkészkórus Szarvas Erzsébet vezetésével. Az ünnepségen közreműködött Rákos Loránt zsinati tanácsos. A lelkészszenteléskor a fogadalomtételt Géresi Róbert lelkészi főjegyző vezette, a kibocsátó beszédet, s a díjazottak laudációját Fekete Vince főgondnok mondta. A zsinatot köszöntötte Kató Béla, az Erdélyi Református Egyházkerület püspöke.

Orbán Viktor levelet küldött

Latorcai Csaba, a Miniszterelnökség társadalmi és örökségvédelmi ügyekért, valamint kiemelt kulturális beruházásokért felelős helyettes államtitkára Orbán Viktornak, Magyarországra

miniszterelnökének az üzenetével érkezett Rimaszombatba.

Mint írta, 500 évvel ezelőtt elődeink még nem sejtették, hogy hitéletük megújításával megváltoztatják a világot, de ma már tudjuk, hogy az anyanyelvi bibliafordításokon, prédikációkon és énekeken túl nekik köszönhetjük az önálló gyülekezetek megalapítását is, amelyek az évszázadok során nemcsak a hitnek, hanem a nemzetnek is a bástyái lettek.

„Összeköt bennünket a múlt, az ősökre való emlékezés és a közös jövő gondolata is. Minden magyar nevében szeretném megköszönni önöknek, hogy a jubileum alkalmával nemcsak szobrot és épületet avatnak, hanem lelkészt is szentelnek. Isten óvja a felvidéki magyarokat” – üzenté Orbán Viktor.

A zsinati nyitó istentiszteletet követően a megemlékezők átvonultak a Daxner utcába, ahol a Tompa Mihály Református Gimnázium és a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház Tudományos Gyűjteményei intézményének épülete mellett felépült a Csillagház, a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház új ingatlana és a Gályarab-emlékmű.

Hafenscher Károly: Megdöbbenő a Gályarab-emlékmű

Az új szoboregyüttes Gáspár Péter szobrászművész alkotása. Az emlékmű leleplezésekor Hafenscher Károly, a Reformáció Emlékbizottság munkájának segítségével felelős miniszteri biztos mondott beszédet.

“Megható élmény volt itt ünnepelni a reformáció 500. évfordulóját. A múltból egy olyan szellem került elő, ami egyrészt fájdalmas, melyre emlékezni kell, ugyanakkor olyan erőt adó forrás, amire ma is építhetünk. Ma is megtapasztalhattuk a nemzeti összetartozás érzését az istentiszteleten, az új közösségi ház átadóján” – mondta. Kifejtette, az új szobor megdöbbenést váltott ki belőle.

„Az, amiről olyan sokat olvastunk, itt megelevenedett, benne van a rabság, a sok feszültség, a fájdalom, de benne van az a fajta biztonság és bizalom is, amelyről a reformáció a hit kapcsán oly sokat beszél. Az itt ábrázolt tenyér egyszerre az Isten lenyúló és kiemelő tenyere, s egyben egy hajó is. Egészen elemi erővel hatott rám” – nyilatkozta a Felvidék.ma-nak Hafenscher Károly. Hozzátette, ebben benne van a mai üzenet: „az összefogás, az Istenre hagyatkozás, amely minden körülöttünk csapkodó hullám ellenére megtartó reménység”.

Az összetartozás reménységével épült fel a Csillagház

A Csillagházat Molnár Sándor zsinati főtanácsos mutatta be. Elmondta, az épületkomplexum magyarországi támogatással jöhetett létre. A beruházás értéke több mint 1 millió 160 ezer euró. Az épületben 90 fő befogadására alkalmas előadóterem (bővíthető 120 személyig), 24 szoba közel 50 férőhellyel, tanácsterem, irodák és étterem kapott helyet. Neve a református jelkép mellett a csillagtúrákra is utal, innen indulhatnak el a megszálló vendégek Gömör és szélesebb vidékének a felfedezésére.

Mint megtudtuk, a jövőben itt tartják majd a zsinati üléseket, de nyitott lesz a gyülekezetek, felvidéki szervezetek számára is, akik előadásokat, szemináriumokat szervezhetnek itt. Várják a

vendégeket, sőt turisztikai szolgáltatásokat is nyújtanak, szállásadást és idegenvezetést vállalnak, valamint lehetőséget biztosítanak konferenciák megszervezésére is, úgy, ahogyan a pedagógus-szövetség által szervezendő Tompa-émlékkonferenciának is a jövő héten.

Fazekas László, a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház püspöke a Felvidék.ma-nak adott nyilatkozatában kifejtette, hogy egyházukban a november 17-én megszervezett központi reformációi emléknep volt a záróesemény.

Egész évben minden egyházmegye családnepokat szervezett, ahol bekapcsolódtak a gyülekezeti tagok. „A Reformáció 500 égisze alatt azokon az eseményeken is mindig több százan vettek részt. Nagyon kedves alkalmak voltak, s minden generáció megtalálta az érdeklődéséhez kötődő rendezvényeket” – mondta. Hozzátette, a központi záróesemény hasonlóan jól sikerült, s a frissen átadott Csillagház hamar benépesült. Elsőként a Generális Konvent Elnöksége ülésének adott helyet. A Kárpát-medencei református egyházvezetők november 16-án itt tanácskoztak.

Fazekas László: Bizonyítottuk a protestáns egységet

„A Generális Konvent Elnökségének a tagjai voltak a Csillagház első lakói, akik részt vettek az azt követő ünnepi istentiszteleten is. Velünk ünnepeltek a Szlovákiai Augsburgi Hitvallású Evangélikus Egyház képviselői Milan Krivda püspök vezetésével; a magyarországi zsinat elnöke, Hafenscher Károly miniszteri biztos, aki egyébként szintén evangélikus; a cseh testvéregyház zsinati esperese, a gondnokkal együtt. Itt voltak a Nyugat-európai Magyar Református Lelkigondozó Szolgálat képviselői Svédországból és a Nyugat-európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetsége. Mindez hozzájárult ahhoz, hogy egyrészt bizonyítottuk a protestáns egységet, másrészt egymást is biztattuk, hogy mi egyek vagyunk a Kárpát-medencében, s együtt kell dolgoznunk és szolgálnunk” – emelte ki az alkalom jelentőségét a püspök.

Kérdésünkre, mit jelent megélni a reformáció 500. évfordulóját, elmondta, hogy számára ez nagyon nagy esemény, nem csak azért, mert történelmileg is visszatekinthettünk a múltba, s felidézhattuk az akkor kiadott írásokból, hogy mi volt a reformáció elindításának az alapja. „Ez az évforduló arra is jó volt, hogy láttattuk magunkat, fel tudtuk csigázni az érdeklődést, s ez nagyban hozzájárul a mi missziós tevékenységünkhöz” – nyilatkozta a Felvidék.ma-nak Fazekas László, a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház püspöke.

A reformáció 500. évfordulójára rendezett központi megemlékezés az „500 év 50 percben” című előadással zárult. A reformáció fél évezredes útjáról a Selye János Egyetem Református Teológiai Kara Történeti Tudományok Tanszékének előadói adtak egyháztörténeti áttekintést. A Szlovákiai Református Keresztyén Egyház Tudományos Gyűjteményei, illetve a Kulturális és Közművelődési Központ szervezésében előző nap, november 16-án nyílt meg a Tudományos Gyűjtemények épületében a Lélekpillanatok – A. Tóth Sándor állandó kiállítása, valamint a Tompa Mihály-émlékiállítás, Illusztrációk Tompa Mihály verseihez és Soli Deo Gloria – a magyar reformáció öt évszázada című időszak kiállítás.

Pósa Homoly Erzsó

Karácsony és szilveszter a Don-kanyarban

(Fotó: ntf.hu)

Hetvenöt esztendővel ezelőtt, 1942 karácsonyán és szilveszterén nem csak a magyar királyi 2. honvéd hadsereg, hanem az egész magyar közvélemény szentül hitte, hogy a Donnál harcoló fiai épségben hazatérhetnek. Ám sokak ünnepi örömébe aggodalom is vegyült, a hadműveleti területen lévő honvédek és itthoni hozzátartozóik számára különösen nehéz volt ez a háborús karácsony és szilveszter, hiszen valójában nem tudhatták, mit hoz számukra az elkövetkezendő 1943-as esztendő.

Hogyan teltek ezen ünnepek a Donnán? Mindezekről számtalan naplóban, visszaemlékezésben olvashatunk, de ezen írásunkban nemes bártfai Szabó László műszaki főhadnagy memoárjából idézünk, akinek századában is szép számmal szolgáltak felvidéki honvédek, ugyanis a Goncsarovkán állomásozó szolnoki (másutt: esztergomi) 107. utászs század a miskolci VII. hadtest alárendeltségébe tartozott, mint a 152. gépkocsizó utászs zászlóalj egyik százada.

„A 107. honvéd utászs század tisztjei, tiszthelyettesei, tisztesei és honvédei egytől egyig kitűnő bajtársaknak bizonyultak, akikkel élvezet volt együtt lenni és együtt dolgozni. És a katasztrófa utáni hetekben, a válságos, kétségbeejtő helyzetek sorozatában bizonyosodott be igazán, hogy a század fegyelme, szelleme, kitartása, bátorsága példamutató volt, és hogy a »jeges pokolban« a századdal átélte öt hét – minden gyötrelme ellenére – olyan élményekkel gazdagított, melyek, míg élék, felejthetetlenek maradnak számomra!” – írta évtizedekkel később Szabó László doni memoárjában.

Ezek után lássuk, 1942 karácsonyáról és szilveszteréről milyen emlékképeket őrzött meg a 107. utászs század parancsnoka:

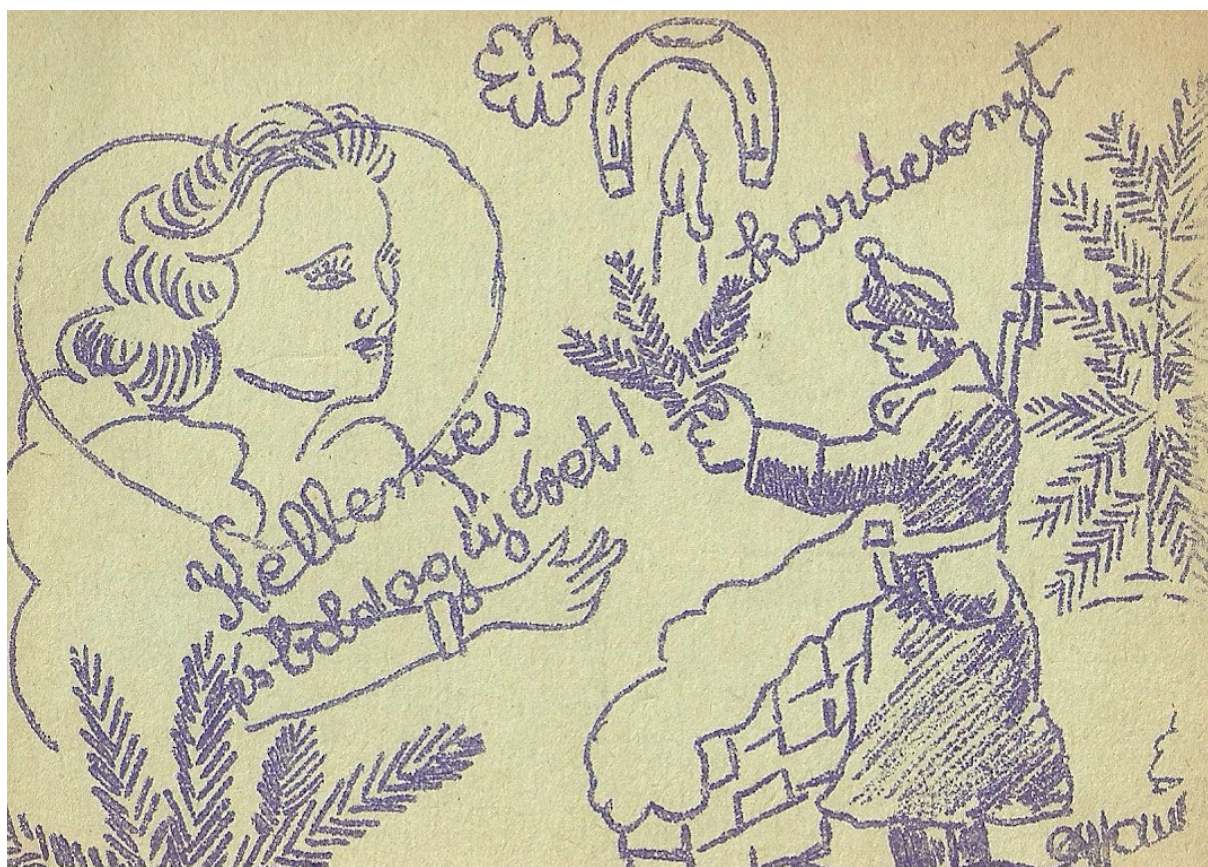

„Csend és nyugalom honolt területünkön karácsony napján is. Még ágyúzást sem hallottunk, így hát szinte békebeli hangulatban készültünk a »béke« ünnepeére. Egy síjárórt küldtünk a környékre, próbáljanak karácsonyfát szerezni. Sikerült is néhány fenyőt találniuk, és ezeket aztán szerényen bár, de feldíszítették a katonák.

Gyertyagyújtás előtt kiosztottuk az ajándékokat: pezsgőt, kekszet, cigarettát, csokoládét. Egy kis beszédet is intéztem a katonákhoz:

– Bajtársak! Ma este szerte a világon karácsonyfák millióin kigyúlnak az apró fények, és meghatottan köszöntik egymást a családtagok, a jó barátok. Mi most szeretteinktől irgalmatlan messzeségben állunk a karácsonyfa fényében, mert a sors és a kötelességteljesítés így rendelte. Bizonyosak vagyunk benne, hogy ezekben az órákban nemcsak családtagjaink, barátaink, hanem egy egész ország aggódó szeretete árad felénk hittel és reménnyel, hogy a gondviselés hazavezérel bennünket, és egy év múlva családjuk körében emlékezhetünk erre az estére. Ma este feleségetek, édesanyátok, gyermekeitek, barátaitok gondolatban itt vannak veletek. A karácsonyfa apró fényeiből az ő tekintetük sugárzik felétek. Szívből kívánom nektek, hogy a következő karácsonyt otthon érétek meg jó erőben, egészségben, boldogságban!

Ezután következett a jó vacsora, durrogtak a pezsgős palackok. Mosolyogtunk, amikor kocintottunk, mert szívünkben-lelkünkben otthon voltunk, és éreztük mindannyian, hogy az óriási távolság ellenére gondolataink találkoztak az otthoniak gondolatával.

Tábori lap 1942 végéről (Fellner János gyűjteménye)

Igaz, kicsit erőltetett volt a jókedv, a nevetgélés. Néha akadozott a beszélgetés, olykor egyikünk-másikunk kiment néhány percre »friss levegőt szívni«, valójában pedig azért, hogy a hóborította sztyepp dermesztő éjszakai csendjében felnézve a sziporkázó csillagokra, az otthonra, a családra gondolhasson zavartalanul.

Szomorkás és mégis szép karácsony volt, mert ez is hozzátartozik a katonaélethez, a katonasorshoz és hát – háború volt...

A század katonái a maguk módján igyekeztek legalább külsőségekben »otthoni« karácsonyi hangulatot teremteni azzal is, hogy deszkából, szalmából kis betlehem-i istállót készítettek, kenyérbéلبől fabrikáltak bele jászolt, kis Jézust, pásztorokat, állatokat. Néhányan Aradi és Mrázik honvédek irányításával beöltöztek betlehemeseknek fehér hóköpennyel, kifordított bundával, fejükre papírból »püspöksüveget« tettek, kócból bajuszt, szakállt ragasztottak az arcukra és a Mennyből az angyal-t énekelve a betlehem-i istállóval végigjárták a nagy falut, óriási sikert aratva a falu többnyire idősekből és gyerekekből álló lakossága körében.

Csendesek és eseménytelenek voltak a karácsonyt követő napok is. Ágyúörgésnek, harci zajnak nyoma sem volt, úgy tudtuk, egész arcvonalunkon minden csendes, teljes az »egyétértés«. A tőlünk délre kialakult súlyos helyzet iránti aggodalmunk csökkent, mindnyájan azt gondoltuk, hogy az »elhárító harcok« eredménnyel jártak, hiszen semmiféle olyan intézkedés, jelzés, készüldés, tájékoztatás nem volt, ami előrevetette volna az árnyékát a két hét múlva bekövetkező végzetes eseménynek.

Folyt a készüldés a frontszilveszter méltó megünneplésére is. Disznót vágtunk, sokan kaptak csomagot, volt még pezsgő, pálinka, rum, így hát minden »kellően« megvolt ahhoz, hogy a körülményekhez képest illő módon búcsúzhassunk el az 1942-es esztendőől.

A szilveszteri vacsora után sokan összejöttünk Barizs Bálint orvos hadnagy, Mispál István és Hajagos Károly zászlósok kvártélyán. Csupa jó kedélyű, fiatal katona, a hangulat hamarosan emelkedett volt.

Úristen! Ha tudtuk volna, mit hoz számunkra az új esztendő nagyon is hamarosan! Bizonyos, hogy akkor nem lett volna olyan jó hangulatunk a Fogadó a két vidám malachoz feliratú kvártélyon! – De nem tudtuk, mit tartogat számunkra az 1943-as esztendő. Nem sejtettük, hogy a jéggé dermedt Donon túl már folynak a szovjet hadsereg előkészületei, hogy a német, román, olasz arcvonalak szétzúzása után ugyanerre a sorsra juttassák a magyar királyi 2. hadsereget is.

A pezsgő, a pálinka, a rum, no és a »zenekar« – amit egy személyben Aradi Antal honvéd testesített meg tangóharmonikájával – megtette a magáét: ettünk, ittunk, vicceket meséltünk, nagyokat nevtünk. (...) Szünet nélkül szolt a harmonika, Horváth János főszakács hajnal felé finom bablevessel lepett meg bennünket. Teljesen megfélekedtünk arról, hogy a Fogadó a két vidám malachoz egy Don menti orosz falucska fából épült házikója, és bár bent jó meleget árasztott a kemence, odakinn harmincöt fokos csikorgó hideg van, hogy a jeges szél fúj a hóval borított sztyeppen, és hogy a Don felől... hogy a Don felől jöhet valami, valami végzetes, ami az arcunkra fagyasztja a nevetést..."

Babucs Zoltán

Felvidék hazatért – a 80. évfordulóra készülünk!

Jövőre lesz nyolcvan esztendeje, hogy bebizonyosodott: a Nagy Háborút lezáró békeszerződések nem örökkévalóak. 1938. november 2-án az első bécsi döntés eredményeként újból magyarrá válhatott a Felvidék és Kárpátalja déli része, amikor a csonka Magyar Királysághoz visszakerült 11.927 négyzetkilométer terület, amelynek 1.058.000 lakosából 86,5 százalék volt magyar.

Hazatért Komárom, Érsekújvár, Léva, Losonc, Rimaszombat, Rozsnyó, Kassa, Ungvár, Beregszász és Munkács. A fegyverkezési egyenjogúságát visszanyert Magyar Királyi Honvédség alakulatai legfelsőbb hadurukkal, vitéz nagybányai Horthy Miklós kormányzóval az élen, valóságos diadalmenetben vonultak be a húsz esztendeig tartó csehszlovák megszállás alól felszabadult területekre.

Hírportálunk állandó szerzője, a Múltidéző rovatunkban népszerű történelmi írásokat publikáló kiváló hadtörténész, Babucs Zoltán „Győzött az igazság – A Felvidék hazatérésének képes albuma” címmel dolgozik azon emlékköteten, amely a Felvidék visszatérésének ünnepélyes pillanatait idézi fel a korabeli sajtó és visszaemlékezések segítségével.

A kötet jelentős részét tennék ki a múltunk e ritka felemelő pillanatait felidéző korabeli fényképfelvételek, melyek összegyűjtéséhez az Önök segítségét kéri a szerző és a kötet kiadásának ügyét felkaroló Felvidék.ma szerkesztősége és kiadója, a Szövetség a Közös Célokért.

Amennyiben saját, vagy családi fotói között akadnak olyan felvételek, melyek az 1938 novemberi bevonulásról készültek, s szeretnék, ha azok nyomtatásban is megjelenének, úgy kérjük Önöket, hogy legkésőbb 2018. március 15-ig jelentkezzenek szerkesztőségünk elérhetőségén, az info@felvidek.ma e-mail címen, hogy munkatársaink felvehessék Önökkel a kapcsolatot a féltve őrzött családi relikviák digitalizálása ügyében.

Szűcs Dániel

Ünnep Komáromban a Felvidéki bevonulás alkalmából 1938. november 6-án (Képes Pesti Hírlap, Huszár-múzeum)

FELVIDÉKI MAGYAROK – elektronikus folyóirat, kiadta a SZÖVETSÉG A KÖZÖS CÉLOKÉRT (SZAKC)

Felelős kiadó: Pogány Erzsébet, a SZAKC igazgatója, kapcsolat: 815 57 Pozsony, Május 1 tér 10-12.

815 57 Bratislava, nám. 1. mája 10-12., e-mail: szovetseg@szakc.sk

A Felvidék.ma hírportál cikkei nyomán szerkesztette: Oriskó Norbert

2017/4

A FOLYÓIRAT MEGJELENÉSÉT A NEMZETI KULTURÁLIS ALAP TÁMOGATTA

nka